

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Muhammed Fatih Özdemir

1978 yılında Ankara'da doğdu. Ortaokul ve liseyi Ankara Merkez İmam Hatip Lisesinde tamamladı. Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun oldu. Öğretmen olarak çalışmaktadır.

Telif eserleri:

- Medine Vesikası Meselesi (mart 2017)
- Hanefilere Göre İman'ın Tanımı (kasım 2021)

Tercüme ve Tahkik:

- el-Cevheretü'l Münife (mayıs 2018)
- el-Fıkhü'l Ekber Tercümesi (ağustos 2018)
- Vasiyyet'ül İmâm Ebî Hanîfe Tercümesi (ocak 2020)
- es-Sevâd'ül A'zam Tercümesi (ocak 2020)
- Hülâsatü'l Fetâvâ Kitâbu Elfâzül Küfr (eylül 2020)
- Akâyidü'n Nesefî Tercümesi (aralık 2020)
- el-Fıkhü'l Ebsat (şubat 2023)
- el-Âlim ve'l-Müteallim (ekim 2023)
- Risâletü Ebî Hanîfe ilâ Osmân El-Bettî (aralık 2023)

MEDİNE VESİKASI MESELESİ

Muhammed Fatih Özdemir

ibnihisam.com

© Her hakkı mahfuzdur ve
yazarına aittir.

yazan

Muhammed Fatih Özdemir

1. Baskı Mart 2017

2. Baskı Nisan 2021/1442

3. Baskı Şubat 2025/1446

ISBN 978-605-82634-0-6

tasarım/kapak/dizgi

Muhammed Fatih Özdemir

www.ibnihisam.com

bilgi@ibnihisam.com

*“Hayvanlar dünyasında” diyor
Thomas Szasz, “birini yemek veya biri tarafından yenilmek
kuralı geçerlidir; insanlar dünyasında ise geçerli kural
birini tanımlamak veya biri tarafından tanımlanmaktır. ” Bu
sözde bir gerçek payı varsa ister istemez kabul etmemiz
gerekecek ki eğer bir grup insan bir başka grup insanı
tanımlayabilme gücünü ele geçirmişse onun üzerinde
hâkimiyet kurabilmiş, bir anlamda onları yemiş olur.*

İsmet Özel/Üç Zor Mesele s. 452

İÇİNDEKİLER

Önsöz	9
1. Bölüm:	
Medine Vesikası Meselesinin Tarihçesi.....	
Medine Vesikasının İcadı.....	13
Medine Vesikasının İslamizasyonu.....	21
2.Bölüm:	
“Medine Vesikası” Diye Bir Şey Yoktur.....	
Muhacirun ile Ensar Arasında Yazılan Kitap....	29
Wellhausen’ın Ümmeti.....	41
Sonuç.....	57
Kaynaklar.....	59
Ek-1.....	61
Ek-2.....	67
Ek-3.....	83

ÖNSÖZ

*M*edine Vesikası meselesi, bilhassa, 90'lı yıllardan bu yana, çokça konuşulmuş, yazılıp çizilmiş bir mesele. Türkiye'de yazılıp çizilenlere kısaca bir göz atıldığı taktirde, bütün bunların aslında Muhammed Hamidullah'ın 'İslam Peygamberi' isimli eserinde ifade ettiklerinin ya özeti ya da tekrarından ibaret olduğu görülecektir. Üstelik Medine Vesikası meselesini ilk defa dillendiren kişi Muhammed Hamidullah değildir. Günümüzde Müslümanlar olarak cedelleştığımız bir çok meselede olduğu gibi Medine Vesikası meselesi de, Batıda, oryantalistler eliyle özel olarak imal edilmiştir. Bu meseleyi derli toplu bir şekilde ilk defa va'z eden meşhur Alman oryantalist Julius Wellhausen'dır. Daha sonra bu mesele Wellhausen'ın çizdiği çerçevede günümüze kadar gelmiştir.

10● Medine Vesikası Meselesi

Kanaatimce, bu mesele, tamamen siyer kaynaklarına dayalı olarak, ilmi usuller çerçevesinde yeniden ele alınmalı. Bu mesele üzerine yazılanlar tenkit edilmelidir.

Biz bu muhtasar çalışma ile “Medine Vesikası” adlandırmasıyla meşhur olmuş bu meseleyi siyer kaynaklarına dayalı olarak ilmi usuller çerçevesinde yeniden ele aldık. Muhtelif tenkitler yönelttik.

Gayret bizden, tevfik Allah'tan!

Mart 2017

Muhammed Fatih Özdemir

2. BASKI

Bu baskıda, kitabı gözden geçirip, tashihini yaptım. Metine, eklemeler ve çıkarmalar yaptım. Muâhede metnini yeniden tahkik ettim. İnşallah bütün bu gayretler, Ruz-i mahşerde taksiratımızın affına vesile olur.

۱۴۴۲ رمضان ۱۲

Muhammed Fatih Özdemir

3. BASKI

Bu baskıda, kitabı gözden geçirip, tashihini yaptım. Sayfa düzeninde bazı düzenlemeler yaptım. Gayret bizden, tevfik Allah'tan!

۱۴۴۶ شعبان ۱۲

Muhammed Fatih Özdemir

I. Bölüm
Medine Vesikası
Meselesinin Tarihçesi

Medine Vesikası'nın İcadı

Medine Anayasası/Sözleşmesi gibi isimlerle de anılan **“Medine Vesikası”** iddiaları, başlangıç itibariyle en erken 19. yüzyılın son yarısına kadar uzanır. Daha öncesi yoktur. Ne ilk dönem siyer kaynaklarında, ne de daha sonra yazılan eserlerde, böyle bir meseleden bahsedilmektedir. Medine Vesikası meselesi, ilk defa İslam topraklarında Müslümanlar tarafından değil; Avrupa'da, oryantalistler tarafından ortaya atılmış bir iddiadır. Her ne kadar, Ali Bulaç, Medine Vesikasını **“Batı bilim çevrelerine tanıtanın Alman oryantalist Wellhausen”**⁽¹⁾ olduğunu söylese de meselenin aslı böyle değildir. **Wellhausen**, Medine Vesikası meselesini tanıtan değil, icad eden

(1) Ali Bulaç, Medine Vesikası ve Yeni Bir Toplum Projesi, Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce, c.6, s.503, İletişim 2004.

14● Medine Vesikası'nın İcadı

oryantalist kadronun en önemli üyesidir. İbn Hişam'ın es-Sîretü'n Nebeviyye adlı eserini Almanca'ya tercüme eden oryantalist **Gustav Weil**, bu tercümesinde, bu mesele çerçevesinde tarihte ilk defa “vesika” (Urkunde) ve “sözleşme” (Vertrag) adlandırmalarını kullanmıştır.

⁽²⁾ Bununla birlikte, kendisinin sonra yapılan çarpıtmalar göz önüne alındığı taktirde, Weil'in tercümesinin nisbeten doğru bir tercüme olduğunu görülecektir. Her ne kadar, Medine Vesikası meselesinin ilk nüveleri Gustav Weil'in Das Leben Mohammed's adlı tercümesinde (İbn Hişam'ın es-Sîretü'n Nebeviyye adlı eserinin tercümesidir.) bulunuyorsa da, bu meselenin gerçek anlamda mucidi meşhur oryantalist Julius **Wellhausen**'dır. Nitekim İtalyan oryantalist **Caetani**, kendi zamanına kadar yapılan çalışmaları aktardıktan sonra; Wellhausen'ın, bu çalışmaların hepsini gölgede bıraktığını söyler.⁽³⁾ Julius Wellhausen (1844-1918)

(2) Gustav Weil, **Das Leben Mohammed's**, s.250, Stuttgart 1864. “Screiben Mohammed's, das Verhältniss der Auswanderer und Hilfsgenossen zu einander betreffend und sein **Vertrag** mit den Juden. Mohammed setzte eine **Urkunde** auf, als **Vertrag** zwischen den Auswanderen und Hilfsgenossen und zwischen den Juden, denenihr Glaube und ihr Vermögen, unter gewissen Bedingungen, erhalten werden sollte, er lautete: Im Namen Gottes des Gnädigen, des Barmherzigen.”

Tercümesi: Muhammed'in; Muhacirûn ile Ensar'ın birbiriyle olan münasebetlerine ve Yahudilerle yaptığı **sözleşmeye** dair yazısıdır. Muhammed; Muhacirûn ile Ensar arasında ve Yahudilerle arasında, bunların dinleri ve malları muhafaza etmeleri koşuluyla **sözleşme** olarak bir **vesika** tanzim etti. Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla.

(3) L. Caetani, İslam Tarihi, §44, s. 121

Caetani'nin aktardığı çalışmaları: a) A. Sprenger, Das Leben und =

“Muhammads Gemeindeordnung von Medina” (Muhammed'in Medine Anayasası) adlı makalesinde bu meseleyi etraflıca ele alır. Bu makale, yazarın, 1889 yılında yayınladığı “Skizzen und Vorarbeiten” adlı kitabında yer almaktadır.⁽⁴⁾ Wellhausen; bu makalesinde, Anayasa (Gemeindeordnung), Vesika (Urkunde), Deklarasyon (Erlass), Sözleşme (Vertrag) gibi tanımlamaları çokça kullanır. Medine Vesikası meselesi, sadece isimlendirmeleri bakımından değil, muhteva bakımından da, ağırlıklı olarak **Wellhausen** tarafından icat edilmiştir. Rasulullah'ın Medine'de; Müslümanlar, Müşrikler ve Yahudilerden müteşekkil bir ümmet tesis ettiği⁽⁵⁾ iddiası ise Wellhausen'ın belki de en büyük icadıdır. Eski Ahit ve Antik İsrail tarihi çalışmalarıyla şöhret bulmuş bir kişi olarak, Wellhausen'ın İslam Tarihi ile ilgili meselelere ilgi duyması, Arap yarımadasındaki bilhassa da Medine ve civarındaki Yahudi varlığıyla alakalıdır. Yahudiliğin geçmişi söz konusu edildiğinde, mevcut rivayetler; tarih, masal ve efsane ile karıştığından, bunların arasında tarihi kaynak değeri taşıyanların tesbit edilmesi ancak tarihi mevsukiyeti kesin olan İslami kaynaklara başvurmakla =die Lehre des Mohammad, c. III, s 20-30, Berlin 1865 **b)** L.Krehl Das Leben und die Lehre des Muhammed,c. I,s.142,Leipzig 1884 **c)** Leopold von Ranke, c. V, s. 70, Leipzig 1889 **d)** A. Müller, Der Islam, c. I, s. 95, Berlin 1884 **e)** H. Grimme, Mohammed, c. I, s. 75-81, Münster 1892 **f)** Otto Procksch, Über die Blutrache bei den vorislam, s. 64-75, Leipzig 1899.

(4) J. Wellhausen, Skizzen und Vorarbeiten, Druck Und Verlag Von Georg Reimer,Berlin 1889.

(5) J. Wellhausen, Arap Devleti ve Sukutu, trc. Fikret Işıltan, s.6, Ankara 1963.

mümkündür.⁽⁶⁾

Bir protestan teolog olarak Wellhausen'ın yaptığı Yeni Ahit çalışmaları onu tabii olarak Eski Ahit ve Antik İsrail Tarihi çalışmalarına sevk etmiş. Antik İsrail Tarihi ve Ahdi Atik çalışmalarında daha kesin neticelere ulaşabilmek için Tevrat'tan ve Yahudi kültüründen büyük tesirler aldığını düşündüğü, İslam öncesi putperest Arap tarihine yönelme ihtiyacı duymuştur. Wellhausen'a göre; artık inançları değişmemiş putperes Araplar bulunmadığından, bu da karşıtı olan İslamiyet ile anlaşılabilir. Neticede İslam kaynaklarını, Yahudiliği anlamak için kullanan Wellhausen, İslam dinini ve tarihini de bu çerçevede kurgulamıştır.⁽⁷⁾ Bakın Wellhausen, gayesini nasıl ifade ediyor:

“Muhammed onları [Yahudileri] haksız mevkîe, mevcut ahidnamelere aykırı hareket etmiş olmak durumuna düşürmek istiyordu. Ehemmiyetsiz bahanelerle birkaç yıl içinde, Medine vahalarında Arap aşiretlerine benzer şekilde kapalı cemaatler teşkil eden bütün Yahudi kolonilerini tard ve imha etti.”⁽⁸⁾

Wellhausen açıkça, **Rasulullah**'ı ve O'nun şahsında bütün Ehl-i İslam'ı, kendi ifadesiyle “*ehemmiyetsiz bahanelerle Yahudileri imha*” etmekle itham etmektedir. Siyer kaynaklarını tetkik ettiğimizde, Medine'de,

(6) Hilal Görgün, “Julius Wellhausen”, TDV İslâm Ansiklopedisi, c. 43, 155–57.

(7) Hilal Görgün, “Julius Wellhausen”, TDV İslâm Ansiklopedisi, c. 43, 155–57; J. Wellhausen, Muhammed in Medina, s.5, Berlin 1882.

(8) J. Wellhausen, Arap Devleti ve Sukutu, s.8.

Yahudilerin başına ne geldiyse, Rasulullah (sav) ile yaptıkları muâhedeye (antlaşmaya) ihanet etmeleri sebebiyle geldiğini görürüz. Bunu çok iyi bilen **Wellhausen**, aslında ortada bir muâhede olmadığı fikrini kabul ettirdiği taktirde, siyer kaynaklarında anlatılanların dışında, tam aksi bir tarihi kurgulayabileceğini gördü.

“Gökten düşen bu Vesika'nın emsalsiz tarihi kıymeti ne kadar takdir edilse azdır.”⁽⁹⁾

diyerek **İbn-i Hişam** tarafından nakledilen bu muâhedeyi, vesikaya (Urkunde) tahvil ederek işe başladı. Wellhausen'e göre, bu vesika, Hz. Muhammed tarafından hemşerilerine -yani Medineli müşrikler ve Yahudiler, içinde birazcık Müslüman da var- sunduğu manevi bir taahhüt idi. Aynı zamanda hemşehrilerinin hayrı ve ortak selameti uğrunda onlara sunulan bir tavsiyeden ibaretti. Böylece Güya! Yeni doğmakta olan Müslümanlar, Yahudiler ve Müşriklerden müteşekkil ümmetin/cemaatin işleyişi kaideye bağlanmıştı. Burada hemen akla gelebilecek olan “Rasulullah, madem gayri-müslimlerle birlikte bir ümmet/cemaat kuracaktı, bu cemaati, niçin Mekke'de kurmadı?” sorusuna,

Wellhausen şöyle cevap veriyor:

“O Mekke'de muvaffak olamamış Medine'de ise başarıya ulaşmıştı. Orada muhalefette idi, burada maksada erişmişti: Bu, tabiatıyla ortaya büyük ve sadece zahiri olmayan bir fark çıkartmakta idi. Kaideten muhalefet iktidara geçince değişir; imkanı hesaba katmak zorunda olduğu için tatbikat, fikirlerden çoğunu bir kenara bırakır.”⁽¹⁰⁾

(9) J. Wellhausen, Skizzen und Vorarbeiten, s.83; L. Caetani, İslam Tarihi, §44, s. 120.

(10) J. Wellhausen, Arap Devleti ve Sukutu, s.3.

18● Medine Vesikası'nın İcadı

Wellhausen'ın kendi icadı “**ümmet/cemaat**” bakalım kimlerden oluşuyormuş!

“...Ümmet'e sadece müminler değil, bütün ona katılanlar ve onunla birlikte savaşanlar, yani bütün Medine ahalisi dahildir. (...) Ensâr arasında hala müşrikler vardır, bunlar ümmet dışı tutulmamaktadırlar, bilakis gayet açık olarak bunun içindedirler. Yahudiler de, Muhacirler ve Ensâr kadar sıkı bir şekilde ümmet'e dahil ve onlar kadar hak ve vazifeye sahip olmamakla beraber bunun içinde mütalaa ediliyorlar.”⁽¹¹⁾

Wellhausen, bu akıl almaz nevzuhur ümmeti, makul bir zemine oturtabilmek için bilhassa Rasulullah'ın **Medine**'deki konumunu zayıf göstermeye çalışır.

“...[Bedir gazvesi] ümid edilmedik bir şekilde Muhammed'in lehine sonuçlandı. Bu parlak zafer imanını ilahi bir teyidi olarak hissolundu, silinmez bir tesir yaptı ve en büyük ölçüde kuvve-i maneviyeyi takviye etti. Bu zafer Muhammed'in nüfuzunu arttırmak, ona karşı olan mukavemeti kırmak, Ümmet içinde İslam'ı tam manasile başarıya götürmek ve o vakte kadar müsaade ve müsamaha gören yabancı unsurları bünyede eritmek veya ayırıp atmak hususunda fevkalade büyük bir rol oynadı. İslam artık bundan sonra müsamahakar olmadı, bilakis Medine içinde tedhiş metodları ile harekete başladı.”⁽¹²⁾

Meseleyi daha iyi kavrayabilmek için **Wellhausen'ın** görüşlerini daha derli toplu bir şekilde, **onun ifadeleriyle** şöyle özetleyebiliriz: **Peygamber**, muhalefette olduğu Mekke'den, iktidara geçeceği Medine'ye kaçmıştı. Medine'deki koşulları hesaba katmak zorundaydı ve fikirlerinden çoğunu bir kenara

(11) J. Wellhausen, Arap Devleti ve Sukutu, s.6.

(12) J. Wellhausen, Arap Devleti ve Sukutu, s.6.

bıraktı. Her ne kadar Mekke'de şirk aleyhinde görüşler ileri sürdüyse de, Medine'de Müslümanlar, Müşrikler ve Yahudilerden müteşekkil bir ümmet/cemaat meydana getirdi. Meydana getirdiği cemaati/ümmei belgeye bağlamak üzere **“Medine Anayasasını/Vesikasını”** bir deklarasyon/beyanname olarak herkese ilan etti. Bu durum Bedir'e kadar bu minval üzere devam etti. Ümitsizce kazanılan Bedir zaferinden sonra, ümmetin içerisinde güçlenen Müslümanlar, o vakte kadar hoşgörü gösterdikleri Yahudileri ve Müşrikleri, olabiliyorsa asimile etmek, olmuyorsa imha etmek üzere harekete geçtiler. Müşriklere, artık ümmet içerisinde yer yoktu. Çaresiz, Müslüman olmuş göründüler. Yahudilerin başına ise daha fenası geldi. Peygamber, ehemmiyetsiz bahanelerle birkaç yıl içinde, Medine vahalarında yaşayan bütün Yahudi kolonilerini tard ve imha etti.

Heralde verdiğimiz bu bilgilerden sonra **“Medine Anayasası/Vesikası”** iddialarının kimler tarafından ve de hangi gayeye matuf olarak icad edildiği vuzuha kavuşmuştur.

Medine Vesikası'nın İslamizasyonu

Muhammed Hamidullah, 1959 yılında, Pariste Fransızca olarak yayınladığı **“Le prophète de l’Islam”** (İslam Peygamberi) adlı eserinde, Medine Vesikası meselesini ayrıntılı olarak ele alır.⁽¹³⁾ Hamidullah’a gelinceye kadar Medine Vesikası, müsteşriklerin, sadece kendi aralarında konuştukları bir meseleden ibaretti. Hamidullah ile birlikte ilk defa Müslüman bir alim, Medine Vesikasını kendi meselesi yaparak, kitabında işlemiştir. Hemen başta ifade etmeliyim ki; **‘İslam Peygamberi’**, Arapça veya Türkçe gibi müslüman milletlerin dillerinden biriyle değil, Fransızca; müslümanlara değil, hristiyanlara

(13) ALe prophète de l’Islam, M. Hamidullah, J.Vrin, Paris 1959 (Etudes Muslumanes VII, Directeurs: Etienne GILSON, de l’Académie française, Louis GARDET)

22 • Medine Vesikası'nın İslamizasyonu

hitaben yazılmış bir eser. Nitekim, **Hamidullah** kitabının önsözünde bunları açıkça ifade etmiştir:

“Onca zenginliğine rağmen, bana öyle geliyor ki Fransız Edebiyatı, dünyanın belli başlı dinlerinden birinin tebliğcisi olarak İslam Peygamberi'nin Siyeri, yani hayatı ve eserleri ile ilgili kapsamlı bir çalışmadan yoksun gibi görünüyor. (...) Eski bir Sorbonne öğrencisi olarak, yazarı böyle bir çalışmaya yönelten bir başka neden daha var: Yeryüzünde sahip olduğu tek varlığı olan kalemi ile, bu alanda kesintisiz otuz yılı aşkın bir süreyi kapsayan bir çalışmanın ürünü olan ve dünyanın farklı dillerinde değişik araştırmacıların çalışmalarını olduğu kadar, orijinal kaynaklarda yapılmış olan çalışmaların sonucunu, kendisini yaklaşık on yıldır bağrına basan ev sahiplerine en güzel bir şekilde sunabilmek.”⁽¹⁴⁾

Dolayısıyla yazar, ister istemez, hitap ettiği kitlenin anlayışı ve yazdığı lisanın (yani Fransızca'nın) müsaade ettiği çerçevede bir “**siyer**” ortaya koymuştur.

Hamidullah, kitabında, Platon'un ütöpik ‘polis’ine ve/veya Farabi'nin Aristo'dan mülhem faziletli ‘Medine'sini’ göndermede bulunarak

“Muhammed'in⁽¹⁵⁾ gayri-müslim komşularla birlikte bir Şehir-Devleti kurmayı kararlaştırdığından”⁽¹⁶⁾

bahseder. Şehir-Devleti (cité-état) ifadesini ısrarla ve defaatle kullanır. Hemen ifade etmeliyim ki, Rasulullah **(14)** İslam Peygamberi, M. Hamidullah, Çev. M. Yazgan, Beyan Yayınları, İstanbul 2015, s.17.

(15) M. **Hamidullah**'ın “**İslam Peygamberi**” olarak Türkçeye çevrilen eserinin aslı, **Fransızca** olarak yazılmıştır. Fransızca aslında peygamberimizin isminden sonra salavat kullanılmamıştır. Türkçe çevirilerinde yazılan salavatlar çevirmenlerin tasarrufudur.

(16) İslam Peygamberi, M. Hamidullah, §342, s.167.

gayri-müslimlerle birlikte Şehir-Devleti kurmamıştır. Bu mesele ilerleyen sayfalarda ayrıntılı olarak anlatılacağı için burada kısaca değineceğim. **Hamidullah'ın Wellhausen'a** uyarak **“Medine Anayasası”** olarak isimlendirdiği metin, aslında müslümanlarla gayrimüslimler arasında değil; tam aksine Müslümanların (Muhacirûn ile Ensâr) kendi aralarında karara bağladıkları bir metindir. Yahudiler; Medine’de Ensarın mevalisi olmaları hasebiyle, metinde zikredilmişlerdir. İbni Hişam’dan İbni Haldun’a kadar bütün kaynakların ortak ifadesi budur.

Medine Şehir Devleti’nin (cit      ) sınırları meselesine gelince; bu işin aslı, kaynaklarda geçtiği haliyle **"Medine Haremi"**dir. Üstelik Hanifelere göre, Medine-i Münevvere’nin özel hükümler gerektiren bir haremi yoktur.   f  ii, Maliki ve Hanbeli mezheplerine göre ise: Hz.   brahim’in (as) Mekke’nin harem  ni belirlemesi gibi, Rasulullah (sav) de Medine’nin harem  ni belirlemiştir. **[Bkz: D  A, Harem Maddesi]** Medine harem sınırlarının belirlenmesinin,   ehir-Devletinin sınırlarının çizilmesiyle bir alakası olmad  ı  i gayet açık. Nitekim Rasulullah, Medine’ye hicretinden altı ay sonra Medine’nin d    na seriyyeler göndermeye başlamış. Bu seriyyeler yoluyla, her geçen gün Rasulullah’nın müttefikleri artmış, devletin sınırları genişlemiştir. Rasulullah’nın çizdiği Medine’nin haremini (tabi bu durum bir harem olduğunu kabul edenlere göre) belirleyen sınır değişmemiş, olduğu gibi kalmıştır. Dolayısıyla Medine’nin harem sınırlarının tespit edilmesinin,   ehir-Devletinin sınırlarıyla ilgisi yoktur.

24● Medine Vesikası'nın İslamizasyonu

Hamidullah'a göre; Medine Vesikası/Anayasası:

“ilk İslam Devletin anayasası olmasının yanısıra aynı zamanda yer yüzünde bir devletin ortaya koymuş olduğu ilk yazılı anayasa olma özelliğine sahiptir.”⁽¹⁷⁾

Günümüzde kullandığımız kavramlarla, geçmişte yaşanan hadiseleri tanımlamanın birçok hataya yol açması kaçınılmaz. 1787 Amerika Birleşik Devletleri Anayasası yeryüzündeki ilk anayasadır. Bilinen Anayasa benzeri belgelerin en eskisi ise 1215 tarihli Magna Carta Libertetum'dur.⁽¹⁸⁾ Kısacası **Batı Medeniyetinin** kendine özgü tarihi koşulları içerisinde ürettiği “Anayasa” kavramını alıp, bu kavramın icad edilmesinden çok önce yaşanmış bir hadiseyi tanımlamak için kullanmak ne kadar doğru bir yaklaşımdır? Her ne kadar **müsteşrikler** bu metni **“Medine Anayasası”** olarak isimlendirirlerse de, onların gayesi; Rasullullah'ın, Yahudilerle bir antlaşma yapmadığı iddia ederek İslam tarihini kendi istedikleri şekilde yorumlayabilmektir.

“İslam Peygamberi”nde anlatılan “peygamber”, ondört asır öncesinin Arabistanında değil de, sanki miladi 18. asrın Aydınlamacı bir filozofu olarak Avrupada yaşamaktadır. Bakın M. Hamidullah nasıl ifade etmiş:

“(…), İslam, kendi milliyetçilik anlayışına temel olarak Weltanschauung (dünya kainat anlayışı) toplumsal sözleşme, bireyin kendi hür iradesine dayalı seçim birliğini esas kabul etmiştir.”⁽¹⁹⁾

(17) İslam Peygamberi, M. Hamidullah, §342, s.167.

(18) Faruk Y. Turinay, Bir Kelime Olarak Anayasa'nın Tarihsel, Tbb 2011 Sayı:15, s. 303.

(19) İslam Peygamberi, M. Hamidullah, §345, s.170.

Yine **Hamidullah** kendi ifadesiyle; Medine Şehir-Devletindeki unsurların oluşturduğu siyasi yapıyı “**konfederasyon**” olarak tavsif eder:

“(…) ve merkezi iktidarca kararlaştırılan her husus, resmen Medine Şehir-Devleti’nin konfederal üyeleri için bağlayıcı nitelikteydi.”⁽²⁰⁾

Görüldüğü üzere, yukarıdan beri saydığımız anayasa, şehir-devleti, toplumsal-sözleşme, konfederasyon gibi **Batı** menşeyli ve Batı’ya özgü tarihi koşullarda icad edilmiş kavramları, bu kavramların icad edilmesinden çok önce yaşanmış hadiseleri hele de **Rasullullah**’ın siyerini tanımlamak için kullanmanın bizi bir çok yanlış anlamaya ve hataya sevk edeceği çok açık. Bunun adı **anakronizm**’dir. Yukarıda da ifade ettiğim üzere, M. **Hamidullah**, İslam Peygamberinde hitap edilen kitleye (Fransızca konuşan ve Hristiyan) kendi kültürleri ve lisanları çerçevesinde “İslam’ı” tanıtmaya çalışmaktadır. Bu şekilde düşünüldüğünde belki makul-mazur görülecek bazı anlatımları, Türkçe’ye motamot çevirdiğinizde, bir Müslüman için hiçte uygun olmayan, yanlış anlamalara sebep olabilecek metinler ortaya çıktığı görülüyor.

Yukarıda muhtasar bir şekilde anlattığımız üzere, M. **Hamidullah**, “siyer” yazımında kullandığı bu üslup ve anlayış ile, sadece Batı Medeniyetinin bir icadı olan “Medine Vesikasını” değil, Medine Vesikası üzerinden “Anayasa”, “Toplum Sözleşmesi”, “Federasyon”, “Konfederasyon” gibi bir çok Batı menşeyli kavramı da “**İslamize**” etmiştir.

(20) İslam Peygamberi, M. Hamidullah, §350, s.173.

26• Medine Vesikası'nın İslamizasyonu

Oysaki bu kavramların hiç birisinin Peygamberimizin (sav) siyerinde herhangi bir karşılığı yoktur. Bu tarz bir anlatım -yol açtığı problemler göz önüne alındığı taktirde- ancak tebliğ gayesiyle yapıldığı var sayılarak mazur görülebilir.

II. Bölüm
“Medine Vesikası” Diye Bir Şey
Yoktur.

Muhâcirûn ile Ensâr Arasında Yazılan Kitap ve Bu Kitapta Yahudilerle Yapılan Muâhede

Müsteşriklerin ve takipçilerinin, ısrarla **Medine Anayasası/Vesikası/Sözleşmesi** olarak tanımladıkları metin, aslında Müslümanların (Muhacirûn ile Ensâr) kendi aralarında karara bağladıkları bir metindir. Yahudiler, o mecliste hazır bulunmamışlardır. Ensâr'ın mevalisi olmaları sebebiyle, Ensâr'ın önderleri ile Yahudiler hakkında da kararlar alınmıştır. Nitekim metinde; Yahudiler kendi kabile isimleriyle değil (Beni Kaynuka vs.), mevalası oldukları ensar kabilesinin ismiyle (Avf oğulları yahudileri v.b.gibi) zikredilmişlerdir. Bu kitapta, Yahudilerle ilgili hükümlerin çokça yeralması dolayısıyla Yahudilerle yapılan muâhede (antlaşma) ismiyle siyer kaynaklarında meşhur olmuştur. Üstelik bu muâhede, Yahudiler'in antlaşma hükümlerine aykırı davranmaları sebebiyle, mülga olmuştur.

30 • Yahudilerle Yapılan Muahede

Siyer kaynaklarının ortak ifadesi olarak; Muâhede hükümlerine ihanet eden, Yahudiler, yaptıklarının neticesi olarak, Medine'den ihrac edilmişlerdir. Kaynaklarımızdan, Rasulullah'ın (sav) Medine'de Yahudilerle başka muâhedeler de yaptığını öğreniyoruz. **(Ek-3, 3. paragraf)** Yani, Yahudiler bir değil, birden fazla muâhedeyi ihlal ettiler. Neticede, Arap Yarımadasında kalan son Yahudiler ve Hristiyanlar, hicretin 20. yılında, **Hz. Ömer** (ra) tarafından arazileri istimlak edilerek bu bölgeden çıkarılmışlardır. Yahudiler Şam bölgesine, Hristiyanlar ise Kûfe'ye gönderilmişlerdir.⁽²¹⁾ Yahudilerin, hükümlerini ilga ettiği bir muâhedeyi ele alıp, günümüz için hükümleri uygulansın demenin iler tutar bir tarafının olmadığı açıktır. Bu muâhede, bütün sebepleri sonuçlarıyla yaşanıp bitmiş, tarihteki yerini almıştır. Bu muâhede, ne Rasulullah (sav) devrinde ne Hülefayı Râşidîn devrinde ne de daha sonra Gayrimüslimler ile münasebetlerin keyfiyeti hususunda delil olarak kullanılmıştır.

Yahudilerle yapılan bu muâhede metnini, İbn Hişâm (h.v. 213) es-Sîret'ün-Nebeviyye adlı eserinde, Ebu Ubeyd (h.v. 224) ve talebesi İbn Zenceveyh (h.v. 251) ise Kitâbü'l-Emvâl isimli eserlerinde tam metin olarak nakletmişlerdir.⁽²²⁾ İbn Hişâm; İbn İshâk'ın

“Rasulullah (sav); Muhâcirûn ile Ensâr arasında kitap yazdı. Kitapta, Yahudilerle sulh (موادعة) yaptı. Onlarla (Yahudilerle) muâhede yaptı. Dinleri ve malları konusunda Yahudilerle anlaştı. Yahudilere bazı mükellefiyetler yükledi. Onların lehlerine hükümler koydu.”⁽²³⁾

(21) Tarih'ut-Taberî, İbn-i Cerir et-Taberî, cilt 4, s.112.

(22) İbni Hişâm, es-Siretu'n-Nebeviyye, s.353; Ebu Ubeyd, Kasım b. Sellâm; Kitabu'l-Emvâl, s. 215; İbn Zenceveyh, Kitâbu'l-Emval 750. p.

(23) İbni Hişâm, es-Siretu'n-Nebeviyye, s.353-355.

(Bak: Ek-2) şeklindeki giriş cümlesini naklederek, mevzu bahis olan metnin, Muhâcirûn ile Ensâr arasında yazılan bir kitap ve bu kitapta Yahudilerle yapılmış sulh ve muâhede olduğunu ifade eder. Ebu Ubeyd ve talebesi İbn Zenceveyh ise bu muâhedeyi “**Rasulullah (sav) ve Ashabı'nın Sulh Ehli İçin Yazdığı Ahitnameler Kitabı**” başlığı altında kaydeder. Ebu Ubeyd şu açıklamayı ekler:

“Naklettiğimiz bu kitap; Rasulullah'ın (sav) Medine'ye yeni geldiği, İslam'ın yayılıp güçlenmesinden önceki, Ehl-i Kitaptan cizye alınmasının emredilmesinden önceki ilk devreye aittir.”⁽²⁴⁾

Yukarıda zikrettiklerimiz dışında Vakıdî, İbn Sa'd, İbn Cerir et-Taberî, İbn Kesir⁽²⁵⁾ (Bak: Ek-3) gibi alimler de, Rasulullah'ın (sav) Medine'ye geldiği zaman Yahudilerle muâhede yaptığını naklederler. Aslında bu kitab, Biatu'l-Harb olarak da bilinen 2. Akabe Biatı'nın devamı niteliğindedir. Rasulullah, 2. Akabe Biatında, dokuzu Hazrec üçü de Evsden olmak üzere on iki nakîb (kabilesinde söz sahibi kimse) ta'yin etmiştir. Bu nakîbler kendi kabileleri adına, Allah yolunda harb etmek üzere Rasulullah'a biat etmiş ve Rasulullah'ı Medine'ye davet etmişlerdir. Rasulullah (sav) Medine'ye geldiği vakit, kendisini ve Mü'minleri haksız

(24) Ebu Ubeyd, Kasım b. Sellâm; Kitabu'l-Emvâl, s. 219; İbn Zenceveyh, Kitâbu'l-Emval, 473.

(25) Vakıdî, Kitabu'l-Megâzî, s.153,158,163; İbni Sa'd, Tabakâtü'l Kübrâ, cilt 2, s.21-22; Tarih'ut-Taberî, İbn-i Cerir et-Taberî, cilt 2, s.479; İbni Haldûn, Tarihu İbn-i Haldûn, cilt 2, s.423; İbni Kesîr, el-Bidâye ven-Nihâye, cilt 4, s.554-555.

32 • Yahudilerle Yapılan Muahede

olarak Mekke'den çıkaran Kureyş Müşriklerine karşı harb⁽²⁶⁾ hazırlıklarına başlamıştır. İşte mevzu bahis kitap, bu hazırlıkların önemli bir parçasıdır. Rasulullah (sav); Medine'de, ta'yîn ettiği bu nakîblerle, Kureyş Müşriklerine karşı fiilen başlamış olan bu harb durumu ile ilgili meseleleri görüşerek, karara bağladı. Alınan kararlar ana hatlarıyla **a)** Yahudilerle ilgili hükümler **b)** Kan bedeli ve fidye (kurtamalık akçesi) meselesi **c)** Gazilerin nöbetleşe gazaya çıkması **d)** Medine'deki asayişin temini **e)** Meselelerin nihaî çözüm mercii'nin Allah ve Rasûlî olduğu **f)** Kureyş Müşriklerinin hiç bir şekilde himaye edilmemesi gibi hususlardı. Medine'de, Ensâr dışında, nüfus olarak kalabalık, silahlı ve organize tek unsur Yahudilerdi ve -Ensâr'ı oluşturan her bir kabile için ayrı ayrı olmak üzere- Ensâr'ın mevâlîsi ve müttefikî mevkiinde idiler. Dolayısıyla muharebe hazırlıkları içinde olan Rasulullah'ın, Muhâcirûn ile Ensâr arasında yazdığı bu kitapta Yahudilerle ilgili bir çok hükme yer vermesi gayet tabii bir durumdur.

Muâhede metnine baktığımızda Yahudiler'in kendi kabile isimleriyle (Benû Kuynuka, Benû Nadîr Benû Kurayza) değil de, mevalisi (bağlısı) oldukları Araplara nispetle (Avf oğulları Yahudileri gibi) zikredildiklerini görürüz. **Wellhausen** ve **Hamidullah'ın** iddialarının aksine; görünen o ki, Yahudiler bu kitap için yapılan görüşmelerde bizzat bulunmadılar/çağrılmadılar. Bulunmalarına da gerek yoktu. Çünkü Medi-

(26) "(39) Zülme uğrayanlara, harbetmeleri için izin verildi. Şüphesiz ki Allah onları zafere ulaştırmaya kadirdir. (40) Onlar "Rabbimiz Allaktır." demelerinden başka haklı bir gerekçe olmaksızın yurtlarından çıkarıldılar." **Hac Suresi/39-40**

ne'nin hakimiyeti Evs ve Hazrec'in elindeydi. **Rasulullah** (sav), Medine'ye, Yahudiler'in ve Müşrikler'in değil, Evs ve Hazrec'den Müslüman olan Kabile reislerinin davetiyle gelmişti. Kaynaklarımız, **Yahudiler**'in ve **İbn Übey**'in daha Rasulullah'ın Medine'ye gelişinden itibaren, Ona karşı takındıkları hasmane tutumun örnekleriyle doludur. Hal böyleyken Yahudilerin ve Müşriklerin Rasulullah'ın etrafında toparlandığını, devleti hep birlikte elele kurduklarını söylemenin gayri makul ve tarihi gerçeklere ters olduğu açıktır. Yukarıda zikrettiğimiz kaynaklarda, bu metnin Muhâcirûn ile Ensâr arasında yazılan bir kitap olduğu hususu dikkat çekicidir. Meselenin en önemli noktasını bu kısım oluşturuyor. Bu kitap, madem Muhâcirûn ile Ensâr arasında yazılmış, Yahudiler ve Müşrikler bu kitap yazılırken hazır bulunmamışlar, o halde, **niçin** siyer kaynaklarında **“Yahudilerle yapılan muâhede”** olarak zikrediliyor? Yahudiler; Evs ve Hazrec'in mevalisi (bağlısı) mevkiinde idiler. Rasulullah, nasıl Akabe'de Evs ve Hazrec'in reisleri konumunda bulunan nakîbler ile görüşerek onlardan kabileleri adına söz aldıysa; aynı şekilde bu kitapta da daha önce tayin ettiği bu nakîblerden, Yahudiler adına söz aldığı görülüyor. Bu sebeple bu kitap aynı zamanda **“Yahudilerle yapılan muâhede ve sulh”** şeklinde meşhur olmuştur.

Müşriklere gelince, bu kitapta, Medineli Müşrikler ile ilgili sadece bir hüküm yer alır.⁽²⁷⁾

(Bak:Ek-2, 33. cümle) Bu cümlede Medineli Müşriklerin, Kureyş Müşriklerinin canlarını ve mallarını

(27) İbni Hişam, es-Siretu'n-Nebeviyye, s.354.

34● Yahudilerle Yapılan Muahede

himaye edemeyeceği hükme bağlanmaktadır. O devirde **“himaye”**, haminin gücünü, şerefini ve nüfuzunu göstermesi bakımından önemli bir müessese idi. Bu hükümle birlikte, Rasulullah (sav), Medineli Müşriklerin elinden himaye yetkisini alarak, Müşriklerin Medine'deki güç ve nüfusunu kırmış, böylece Medine Müşriklerinin Mekke Müşrikleriyle işbirliği yapmasının önüne geçmiştir. Müşrikler, Medine'de güç ve hakimiyetleri ellerinden alınmış, yok olmaya mahkum bir unsur vaziyetinde idiler. Nitekim, İbn-i Hişam'dan öğrendiğimize göre; Rasulullah'ın (sav) hicretini takip eden birinci senede, Medine'de, Evs kabilesinden Evsullah boyu hariç Müslüman olmayan boy kalmadı.

⁽²⁸⁾ Ayrıca **Rasulullah**, Mekke'de en sıkıntılı zamanlarında bile müşriklere asla boyun eğmemiş davasını asla terk etmemiştir. Allah katındaki yegane dinin, tevhid dini peygamberinin müşriklerle birlikte bir ümmet tesis ettiğini iddia etmek en hafif tabirle gülünçtür.

İtalyan Müsteşrik Leone Caetani, bu kitabın, muâhede olarak nitelenemeyeceğini, çünkü muâhede olsaydı müşterek bir yemin yahut şartlar vaaz olunurken hazır bulunan şahitler olması gerektiğini ifade eder.⁽²⁹⁾ Müslümanlar (Muhâcirûn ile Ensâr) arasında Rasulullah (sav) tarafından yazılan bir kitap için ne yemine ne de şahide gerek var. Bu kitabın Yahudilerle yapılan muâhede ve sulh olarak isimlendirilmesi ağırlıklı olarak Yahudilerle ilgili hükümler ihtiva etmesi sebebiyledir.

⁽²⁸⁾ İbni Hişam, es-Siretu'n-Nebeviyye, s.353.

⁽²⁹⁾ L. Caetani, İslam Tarihi, çev. Hüseyin Cahit, s.122.

Hem muâhede metninden, hem bu muâhede-
nakledenlerin ifadelerinden, hem de böyle bir muâhe-
denin varlığını haber veren alimlerin ifadelerinden
sonra, çıkıp Yahudilerle yapılan bu muâhede metnini,
Medine Anayasası/Vesikası/Sözleşmesi gibi isimlerle
anmanın nasıl bir gerekçesi olabilir! Medine Vesikasını,
İtalyan Müsteşrik Leone Caetani (ö.1935) şu gerekçe-
lerle savunur:

“[Vakıdı, Taberi gibi tarihçilerden paragraflar aktarır.] Bu naklettiğimiz fıkraların muhteviyâtından oldukça kıymetli bazı neticeler çıkarılabilir. İsmi geçen muharrirlerin hepsi aynen neşrettiğimiz vesikaya muttali olmuşlardır. Fakat ne bunun manasını ne kıymetini zerre kadar anlamamışlardır. Bir takım efkâr-ı sâbite makâsıd-ı mahsûsa melekât-ı fikriyelerini o kadar karartıyordu ki maddeleri sathî surette gözden geçirince bunu Yahudilerle yapılmış bir muâhede-nâme'nin şartları zannettiler. Vesikanın mevcudiyetini başka türlü izâh eyleyemediler. Bunun maddelerinin bir çoğu iyi bir Müslüman gözüyle bakılınca anlaşılmasız görünür. Bunlar Peygamberin, Allah'ın düşmanı olan Müşrikler ile bir muâhedenâme akdebileceğini zihinlerine sığdıramamışlar, vesikayı yalnız Yahudilerle münakit bir ahitnâme şeklinde anlamışlardır. Böyle yanlış bir fikir vücûd bulur bulmaz muhtelif müverrihler şark muharrirlerinde görülen muhâkemesiz, körü körüne bir sadâkatle istinsâh etmeye başladılar. Vesika dikkatle tetkik edilecek olursa icrâsı gâyet kolay bir tashîh yahut tahkik ameliyyesine girişmediler. Bu hata daha sonra uzun ömürlü oldu. Çünkü Yahudileri yeminlerini hânis [sözünü tutmayan], u'hûdu muhil [antlaşmaları bozan], sulh-u umûmîye düşman bir vaziyette göstermek isteyen ananât [gelenek] içinde Muhammed'in lehinde irâe edebilecekleri [gösterebilecekleri] bir delîl hizmetini gördü.”⁽³⁰⁾

(30) L. Caetani, İslam Tarihi, s.156-157.

Caetani'nin ifadelerini, Müsteşriklerin **Medine Vesikası/Anayasası/Sözleşmesi** adlandırmalarını hangi niyetle icad ettiklerini göstermesi bakımından önemli buluyoruz.

Meşhur hadis ve siyer alimi İbn-i İshak (v.151) tarafından **“Muhâcirûn ile Ensâr arasında yazılan kitap ve bu kitapta Yahudilerle yapılan muâhede”** olarak takdim edilen bu metin, müsteşrikler ve takipçileri tarafından, kendi gayeleri muvacehesince üç şekilde tanımlanmıştır. Şimdi de bu tanımlamaları tahlil edeceğiz.

• **Vesika** {ar. صحيفة/وثيقة المدينة , al. **die Urkunde**, ing. **document**}: İlk defa vesika ve sözleşme tabirlerini kullanan kişi, **Gustav Weil**'dir. Gustav Weil, İbn Hişam'ın es-Sîretü'n-Nebeviyye adlı eserini Almancaya tercüme etmiştir. Bu tercümede siyer alimlerinin “Yahudilerle yapılan sulh ve muâhede” olarak tesmiye ettikleri metin için “vesika” ve “sözleşme” tabirlerini kullanır.⁽³¹⁾ Wellhausen'ın, Weil'in tercümesinden çokça istifade ettiği anlaşıyor. Muâhede metninde geçen (كُتِبَ) kelimesi Batı dillerine **die Urkunde/document** şeklinde tercüme edilmiş. Oradan da Türkçeye “vesika” olarak dönmüştür. “Vesika” adlandırmasının Türkiye'de yaygınlaşmasında, ilk ciltleri 1924 gibi erken bir tarihte Hüseyin Cahit tarafından Türkçeye tercüme edilen L. Caetani'nin “İslam Tarihi” isimli kitabının tesiri büyüktür. Daha sonra Salih Tuğ, İhsan Süreyya Sırma ve Ali Bulaç gibi yazarların çabalarıyla **“Medine Vesikası”** adlandırması, Türkiye'de meşhur olmuştur. Medine'de,

(31) Gustav Weil, Das Leben Mohammed's, s.250.

Rasulullah (sav) tarafından tanzim edilen yüzlerce vesika bulunduğu gerçeğini göz önüne aldığımız taktirde “**Medine Vesikası**” adlandırmasının ne kadar anlamsız olduğu görülecektir. Yukarıda ifade ettiğimiz üzere, “Yahudilerle yapılan muahede” dememek için icad edilmiştir.

• **Sözleşme** {ar. ميثاق المدينة , al. **der Vertrag**, ing. **charter**}: Bu adlandırma da Gustav Weil'in icadıdır.⁽³²⁾

Wellhausen bu adlandırmayı çokça kullanır. Bunların iddiasına göre; güya Rasulullah (sav), Gayri-müslimler ile karşılıklı haklar ve sorumluluklar çerçevesinde bir sözleşme imzalamış! **Muhammed Hamidullah**, İslam Peygamberi kitabında, **Jean-Jacques Rousseau**'nun “toplum sözleşmesi” fikri üzerine “Medine Sözleşmesi” iddiasını bina etmiştir. Hem metnin kendisinden hem de bu metni nakleden alimlerin açıklamalarından anlaşıldığı üzere; bu kitap Muhâcirûn ile Ensâr arasında yani Müslümanlar arasında Rasulullah tarafından yazılmıştır. Müslümanlarla Gayri-müslimler arasında yapılmış bir Medine Sözleşmesinden bahsetmek mümkün değildir. Bu kitabın, iki ya da daha fazla bölümden oluştuğu şeklindeki iddialar ise durumu kurtarmak için ortaya atılan indi yorumlar olmaktan öteye gitmez.

• **Medine Anayasa** {al. **Gemeindeordnung/Verfassung von Medina**, ing. **Constitution of Medina**, ar. دستور المدينة}: Wellhausen, muâhede metnini kendi gayesine hizmet edecek şekilde kırk yedi maddeye ayırıp, “**Medine Anayasası**” olarak isimlendirmiştir.

(32) Gustav Weil, Das Leben Mohammed's, s.250.

38● Medine Vesikası Meselesi

Muhammed Hamidullah, **Wellhausen**'ın çizdiği çerçevede, **Mecmuatu'l-Vesaiki's-Siyasiyye** isimli çalışmasında كتابه صلى الله عليه وسلم بين المهاجرين والانصار واليهود وهو دستور الدولة البلدية بالمدينة “*Rasulullah'ın (sav); Muhâcirûn, Ensâr ve Yahudiler arasında yazdığı kitap. Medine Şehir Devletinin Anayasası*” başlığı altında, bu metni zikreder.⁽³³⁾ Rasulullah'ın siyerini, Ondan çok sonra çıkan kavramlarla açıklamak hadiseleri yanlış anlamamıza sebep olacaktır. “**Medine Anayasa**” adlandırması, tamamen anakronik bir adlandırmadır. Bu adlandırmadan yola çıkarak dünyadaki ilk anayasanın Müslümanlar tarafından yapıldığını ileri sürmek çok naif bir iddiadır.⁽³⁴⁾ Dolayısıyla bu adlandırma da hadiseye uygun bir adlandırma değildir.

Biz ne **Wellhausen**'ın ne de başta **Hamidullah** olmak üzere diğer takipçilerinin kullandığı bu tanımlamaları kabul ediyoruz. Görüldüğü üzere bütün bu tanımlamalar, kafirlerin Rasulullah'ın siyerini kendi akıllarına göre tarif etme gayretlerinin mahsulüdür. Bizim için, bizzat muâhede metninin ve onu nakleden alimlerin şahitliği geçerlidir. Netice olarak, bu kitap, Muhâcirûn ile Ensâr arasında yazılmıştır. Bu kitap, bilhassa Yahudiler hakkındaki hükümleri sebebiyle, meydana getirdiği tesire binaen, siyer kaynaklarınca, “**Yahudilerle yapılan muâhede**” olarak isimlendirilmiştir. Zaten hadiseleri isimlendirmede her zaman için kısaltma eğilimi vardır. Biz de bu isimlendirmeyi esas alıyoruz.

(33) M. Hamidullah, Mecmuatu'l-Vesaiku's-Siyasiyye, s.57.

(34) M. Hamidullah. İslam Peygamberi, 342.p.

Hicri 1. yılda, Rasulullah'ın (sav) Medine'ye geldiği ilk zamanlarda yapılan bu muâhedeyi “Nedir?” ve “Ne değildir?” şeklinde tasnif ederek, şu şekilde özetleyebiliriz:

HİCRİ 1. YILDA YAHUDİLERLE YAPILAN MUÂHEDE

Nedir?		Ne değildir?	
1-	Muhâcirûn ile Ensâr arasında yazılan bir kitaptır.	1-	Müslümanlar, Müşrikler ve Yahudiler arasında yapılan Anayasa, Vesika, Sözleşme değildir.
2-	Sair insanlardan ayrı, bir tek ümmet olan Muhâcirûn ve Ensârdır. Yani Ümmet-i Muhammed.	2-	Müslümanlar, Müşrikler, Yahudiler ve Hristiyanlardan müteşekkil ümmet diye bir şey söz konusu değildir.
3-	Bu kitapta ağırlıklı olarak Yahudilerle ilgili hükümler yer aldığı için, siyer kaynaklarında “Yahudilerle yapılan Muâhede” olarak anılmaktadır.	3-	Birlikte yaşamak, el ele yaşamak, çoğulculuk gibi şeyler bu Muâhede de mevzu bahis değildir.

40 • Medine Vesikası Meselesi

4-	Kureyş Müşriklerine karşı yürütülen siyasi ve askeri hareketin en önemli parçalarından biridir. Medine'de yaşayan Müşriklerden himaye yetkisi alınmıştır.	4-	Hamidullah'ın iddia ettiği gibi, toplumsal sözleşme, federasyon, konfederasyon gibi Batı medeniyetinin mahsulü kavramları bu muâhededen çıkarmak mümkün değildir
----	---	----	--

Wellhausen'ın Ümmeti

Wellhausen'ın, “Müslümanlar, Müşrikler ve Yahu-dilerden müteşekkil ümmeti” meşhur bir Hristiyan apolojisinin 19. yüzyıl koşullarında yeniden dizayn edilmiş halidir. Bu meşhur Hristiyan apolojisinin menşeyini, Kureyş müşriklerinin Rasulullah'ı (sav) yalanlamak üzere ortaya attıkları **“Muhammed Kur'an'ı Hristiyan bir köleden öğreniyor.”** iddialarına kadar götürebiliriz.⁽³⁵⁾ Müşriklerin bu (35) *“Muhakkak biliyoruz ki onlar: «Mutlaka onu bir beşer öğretiyor!» da diyorlar. Haktan saparak isnatta bulunmak istedikleri kimsenin dili yabancısıdır; bu Kur'an ise gayet açık bir Arapça'dır.” (Nahl/103)* Kaynaklarda ifade edildiğine göre; Rasulullah (sav) zaman zaman ticaretle uğraşan nasranî bir kölenin yanına uğradı. Müşrikler bunu fırsat bilerek Rasulullah'ın Kur'an'ı bu nasranî köleden öğrendiğini söylemeye başladılar. Bu ayet, müşriklere ve onların iftiralara cevaben indirilmiştir. Allah Teala; Rasulullah'ın, apaçık Arapça olan fesahat ve belağatta benzeri olmayan Kur'an'ı, dili Arapça olmayan bir kişiden =

42 • Wellhausen'ın Ümmeti

iddiaları, daha sonraları **Yahya ed-Dimeşkî** (m.ö.754), **Abdülmesih b. İshak el-Kindî**, **Theophanes** (m.ö.818) gibi yazarlar eliyle İslam fütûhatına karşı Yahudi-Hristiyan apolojisi şekline dönüştürülmüştür. Bunların iddialarına göre; güya Rasulullah (sav), yaydığı her şeyi kiliseden kovulmuş bir rahipten ya da hahamlardan öğrenmiş!⁽³⁶⁾ 19. Asra kadar çeşitli şekillerde devam ederek gelen bu zavallı apoloji, **Wellhausen**'ın ellerinde **“Müslümanlar, Müşrikler ve Yahudilerden müteşekkil ümmet”** şekline girmiştir. Nitekim Wellhausen, seleflerini yaptığı gibi, aynı şeyleri tekrar eder durur:

“Muhammed önceleri, dininin muhteva bakımından yahudi ve hristiyan dinleri ile tevafuk ettiği düşüncesinden hareket etmişti. Buna uygun olarak, Medine'deki Yahudilerin kendisini açık kollarla kabul edeceklerini ummuştu. Fakat onlar, Muhammed'in kurduğu Ümmet'e önceden dahil olmakla beraber onu peygamber ve tebliğini kendi kitapları ile aynı olarak kabul etmediler. Şu halde Peygamber bunlardan acı surette sukutu hayale uğramış bulunuyordu. Yahudiler museviliği İslamla beraber değil, onun aleyhinde bir tutumda gösterince Muhammed de İslâm'ı Yahudilik ve sonra Hristiyanlık aleyhdarı olarak ortaya attı. (...) Böylece (içinden çıktığı) Yahudi ve Hristiyan yumurtasının kabuklarını büyük bir gayretle kırmak suretiyle İslam'ı müstakil bir hale getirirken, onu aynı zamanda müsbet mânada Araplığa yaklaştırdı.”⁽³⁷⁾

= öğrenmesinin aklen mümkün olmadığını bildirmektedir. (**İbni Kesir Tefsiri Nahl suresi 103. ayet tefsiri**)

(36) Sarıçam vd., İngiliz ve Alman Oryantalistlerin Hz. Muhammed Tasavvuru, s. 56,65, 199.

(37) J. Wellhausen, Arap Devleti ve Sukutu, s.9.

Wellhausen “Müslümanlar, Müşrikler ve Yahudilerden müteşekkil ümmet” iddiasını, **tercüme çarpıtmaları** üzerine bina etmiştir. Bu muâhede metnini önce “**Anayasa**” olarak tanımlamış, daha sonra da istediği manayı elde edecek şekilde kırk yedi maddeye ayırmıştır. Şimdi teknik bahislere girmeden evvel işin aslını olabildiğince yalın bir şekilde ifade etmeye çalışalım.

Wellhausen'a icat ettiği metin şöyle:

§1. Urkunde von Muhammad dem Nabi, zwischen den Gläubigen und den Muslimen von Quraish und Jathrib, und denen die ihnen folgen und sich ihnen anschliessen und mit ihnen kämpfen.

§2. Sie bilden eine einzige Gemeinde,
(38)
gegenüber den Menschen.

Wellhausen'a icat ettiği metnin tercümesi:

§1. Bu vesika, Nebi Muhammed tarafından, Kureyşli ve Yesribli Mü'min ve Müslümanlar ve onlara tâbi olanlar ve onlara iltihak edenler ve onlarla birlikte savaşanlar arasında düzenlenmiştir.

§2. Onlar [Kureyşli ve Yesribli Mü'min ve Müslümanlar ve onlara tâbi olanlar ve onlara iltihak edenler ve onlarla birlikte savaşanlar] diğer insanlardan farklı bir tek cemaat[ümmet] oluşturlar.

(38) J. Wellhausen, Skizzen und Vorarbeiten, s.67.

Salih Tuğ çevirisiyle M. Hamidullah tercümesi:

(1) Bu kitap (yazı), Peygamber Muhammed tarafından Kureyşli ve Yesribli mü'minler ve müslümanlar ve bunlara tabi olanlarla yine onlara sonradan iltihak etmiş olanlar ve onlarla beraber cihad edenler için (olmak üzere tanzim edilmiştir).

(2) İşte bunlar, diğer insanlardan ayrı bir ümmet (cami'a) teşkil ederler.⁽³⁹⁾

M. Asım Köksal'ın tercümesi:

1. Bu, Peygamber Muhammed (A.S.) tarafından, Kureyşli ve Yesribli Mü'min ve Müslümanlarla onlara bağlanmış ve katılmış olanlar ve onlarla birlikte savaşanlar arasında yazılar bir yazı (belge) dir.

2. Muhakkak ki, onlar sair insanlardan ayrı bir topluluktur.⁽⁴⁰⁾

H. Cahit Yalçın'ın çevirisiyle Caetani'nin tercümesi:

1. **Madde**— [Bismillahirrahmanirrahim] Bu Muhammed 'ün-Nebi'nin Yesrib (Medine) Kureyş müslümanları ve mü'minleri ile onların arkasından gelen onlarla birleşen ve onlarla birlikte harbedenler arasında bir kitabıdır.

2. **Madde**— Onlar diğer insanlardan farklı tek bir cemaat, bir ümmet vücuda getirirler.⁽⁴¹⁾

(39) M. Hamidullah, İslam Peygamberi, 358. p.

(40) M. Asım Köksal, İslam Tarihi, 8. cilt, s. 174.

(41) L. Caetani, İslam Tarihi, Çev. C. Yalçın, 3. cilt, §45, s. 126-29.

Hasan Ege'nin Siret-i İbn-i Hişam tercümesi:

“Bu peygamber Muhammed (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’den Kureyş ve Medineli mü’min ve müslümanlar ve onlara tabi olup onlara iltihak edenler ve onlarla birlikte mücadele edenler arasında bir andlaşmadır. Onlar, insallardan ayrı olarak bir tek ümmettirler.”⁽⁴²⁾

A. Öztürk’ün Siret-i İbn-i Hişam tercümesi:

“Bu Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Muhammed tarafından Kureyş’den, Yesrib’den ve onlara tabi olup da onlara katılan ve onlarla beraber cihat eden müminler ve Müslümanlar arasındaki yazısıdır: Bunlar diğer insanlara karşı tek bir ümmettir.”⁽⁴³⁾

Wellhausen tarafından icat edilen metin: Kureyşli ve Yesribli Mü’min ve Müslümanlar ile “onlara tabi olanlar” , “onlara iltihak edenler” ve “onlarla birlikte savaşanlar” arasında Rasulullah (sav) tarafından bir vesika tanzim edildiği ve bu vesika etrafında toplananların tek ümmet olduğu fikrini telkin eder. Medine’de, Kureyşli ve Yesribli Mü’min ve Müslümanlar dışında Müşrikler, Yahudiler yaşadığına göre, “onlara tabi olanlar”, “onlara iltihak edenler” ve “onlarla birlikte savaşanlar” ifadeleriyle kastedi-
(42) Siret-i İbn-i Hişam, Çev. Hasan Ege, 2.cilt, s. 172, Kahraman Yay. 2001

(43) Siret-i İbn-i Hişam, Çev. Abdulvahhab Öztürk, 2.cilt, s. 157, Kahraman Yay. 2014

lenler olsa olsa **Müşrik Araplar** ve **Yahudilerdir**. Böylece Wellhausen'ın; güya Müminler, Müşrikler ve Yahudilerden müteşekkil ümmetine ulaşırsınız.

Metnin tercümesi şu şekilde olmalıydı:

[1] *Bu, Kureyşli Mü'minler ve Müslümanlar ile Yesribli [Medine] Mü'minler ve Müslümanlar arasında Muhammedü'n-Nebi (sav) tarafından yazılmış kitaptır.*

[2] *Kim Onlara (Kureyşli ve Yesribli Mü'minler ve Müslümanlara) tâbi' olarsa, onlara (Kureyşli ve Yesribli Mü'minler ve Müslümanlara) iltihak edecek ve onlarla (Kureyşli ve Yesribli Mü'minler ve Müslümanlarla) birlikte cihad edecektir.*

[3] *Muhakkak ki, Onlar (Kureyşli ve Yesribli Mü'minler ve Müslümanlar) diğer insanlardan ayrı bir ümmettir.*

Bu kitap, **Muhâcirûn** (Kureyşli Mü'minler ve Müslümanlar) ile **Ensâr** (Medineli Mü'minler ve Müslümanlar) arasında **Rasulullah** (sav) tarafından yazılmıştır. Kureyşli ve Medineli Mü'minlere ve Müslümanlara tâbi' olup, onlara iltihak edecek ve onlarla birlikte cihad edecek olanlar ise müstakbel Müslümanlardan başkası değildir. Kureyşli ve Medineli Mü'minler ve Müslümanlar diğer insanlardan ayrı bir ümmettir. Görüldüğü üzere, ne **Wellhausen**'ın “Müslümanlar, Müşrikler ve Yahudilerden müteşekkil ümmetini” , ne de **Hamidullah**'ın “Müslümanların Gayri-Müslimlerle birlikte, el ele federatif Şehir-Devleti kurma” iddiasını, bu metinden çıkarmak mümkündür.

Bu kısa izahattan sonra, evvela bu cümlelerin irabını vereceğim.

- [۱] هَذَا كِتَابٌ مِنْ مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ
وَالْمُسْلِمِينَ مِنْ قُرَيْشٍ وَيَثْرِبَ
[۲] وَمَنْ تَبِعَهُمْ فَلَحِقَ بِهِمْ وَجَاهَدَ مَعَهُمْ
[۳] إِنَّهُمْ أُمَّةٌ وَاحِدَةٌ مِنْ دُونِ النَّاسِ

الاعراب:

- [۲] (وَ) استئنافية. (مَنْ) اسم شرط جازم ساكن مبتدأ.
(تَبِعَ) ماضٍ مفتوح في محل جزم فعل الشرط والفاعل هو.
(هُمْ) مفعول به. جملة "تَبِعَهُمْ" رفع خبر مَنْ. (فَ) رابطة لجواب
الشرط. (لَحِقَ) ماضٍ مفتوح في محل جزم فعل جواب الشرط
والفاعل هو. (بِهِمْ) متعلقان بـ لحق. (وَ) عاطفة. جملة "جَاهَدَ
مَعَهُمْ" معطوف على موضع الفاء في "لَحِقَ بِهِمْ".
[۳] (إِنَّ) حرف توكيد ونصب. (هُمْ) اسمها. الضمير راجع الى
"المؤمنين والمسلمين من قريش ويثرب". (أُمَّةٌ) خبر إِنَّ مرفوع.
(وَاحِدَةٌ) نعت مرفوع. (مِنْ دُونِ) متعلق بحال من أُمَّة.
(النَّاسِ) مضاف اليه.

2. Cümleden İtibaren Metnin İrabı:

(وَ): Bu istinâf vavıdır. Atıf harfi değildir. Yeni bir cümlelerin başladığına işaret eder.

48● Wellhausen'ın Ümmeti

(مَنْ تَبِعَهُمْ): Bu şart cümlesidir. مَنْ İki fiili cezmeden şart edatlarından olup mübtedadır. تَبِعَهُمْ cümlesi ise haberidir.

المومنين والمسلمين من قريشٍ ويثربٍ zamiri هُمْ racidir.

(فَ): لَحِقَ بِهِمْ cümlesinin, şartın cevabı olduğuna karine teşkil eder.

(لَحِقَ بِهِمْ): هُمْ zamiri قريشٍ ويثربٍ zamiri هُمْ racidir.

(وَ): Bu atıf vavidir.

(جَاهَدَ مَعَهُمْ): Bu cümle لَحِقَ بِهِمْ cümlesine matuftur.

المومنين والمسلمين من قريشٍ ويثربٍ zamiri هُمْ racidir.

(إِنَّهُمْ أُمَّةٌ وَاحِدَةٌ مِنْ دُونِ النَّاسِ): هُمْ zamiri إِنَّ'nin ismidir.

المومنين والمسلمين من قريشٍ gibi zamirler هُمْ yukarıdaki diğer zamirler gibi قريشٍ ويثربٍ racidir.

Önemine binaen Arapçada(مَنْ)edatının hallerini kısaca incelemenin mevzunun anlaşılmasına yardımcı olacağını düşünüyorum.

Arapçada (مَنْ) edatı dört şekilde gelir:

1) İki fiili cezmede şart harfi (isim) olarak gelir:

İki fiili cezmede. Birinci fiile şart, ikinci fiile cevap denir. Cevabın başında fe (فَ) bulunduğu takdirde cevabı şarta bağlayan rabita vazifesi görür.

İkinci cümledeki (مَنْ) edatı İki fiili cezmeden şart harfidir. (isimdir.)

Örnek:

﴿وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ وَجُوهُهُمْ فِي النَّارِ﴾ [النمل: ٩٠]

2) İsm-i mevsul olarak gelir:

Çoğunlukla öncesinde bir alem (akıllı) bulunur.

Örnek:

﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ﴾ [البقرة: ٨]

Öncesinde bir alem (akıllı) bulunmadığı durumlarda da kullanılır.

Örnek:

﴿فَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَى بَطْنِهِ﴾ [النور: ٤٥]

3) Soru edatı olarak gelir:

İlim sahibinden cins hakkında suâl içindir.

Örnek:

﴿مَنْ بَعَثْنَا مِنْ مَرْقَدَنَا﴾ [يس: ٥٢]

4) Nekre Mevsuf olarak gelir:

Örnek:

مَرَرْتُ بِمَنْ مُعْجَبٍ لَكَ.

(44)

İkinci cümledeki (مَنْ) edatının; iki fiili cezmeden şart ismi, ism-i mevsul, soru edatı, nekre mevsuf seçeneklerinden hangisi olduğunu tespit edebilmek için büyük nahiv alimi **İbn-i Hişam en-Nahvî**'nin (h.v.761) zihin açıcı tahlillerine müracaat edeceğim. İbn-i Hişam örnek cümlelerle meseleyi şöyle tahlil etmiş: (مَنْ) edatı,

(44) el-Kocevî, Şerhu Kavaidu'l İrab, s. 128-29.

((مَنْ يَكْرَمُنِي أَكْرَمَهُ)) cümlesinde, cevabın başında (فَ) bulunmaması sebebiyle, dört ihtimali de taşır:

- 1) İki fiili cezmeden şart ismi olabilir.
- 2) İsm-i mevsul olabilir. O taktirde, iki fiil de merfu olur.
- 3) Mevsuf olabilir. O taktirde, iki fiilde merfu olur.
- 4) Soru edatı olabilir. O taktirde, birinci fiil

merfu, ikinci fiil meczum olur.

((مَنْ زَارَنِي زَرْتَهُ)) cümlesinde olduğu gibi, iki fiil de mazi olduğu taktirde, (مَنْ) ilk üç ihtimali taşır. İbn Hişam soru edatı olma ihtimalinin uygun olmayacağını ifade ediyor.⁽⁴⁵⁾

Bu izahattan anlaşıldığına göre, cevabın başında (فَ) bulunursa (مَنْ) edatı **“iki fiili cezmeden şart ismi”** olur. Diğer ihtimaller ortadan kalkar. Dolayısıyla muâhede metninde ikinci cümlede yer alan (مَنْ) edatı iki fiili cezmeden şart ismidir.

Muâhede metninin ikinci cümlesinde olduğu gibi; şartın cevabı mazi (çekimli veya mücerret) olduğu taktirde üç ayrı manaya gelir:

1) Vaad ve vaîd kastı olmadan istikbal manası ifade eder. Cevabın başına (الفاء الجوابية) fâyı cevâbiyye gelmesi caiz değildir.

Örnek:

(إِنْ قَامَ زَيْدٌ قَامَ عَمْرُو)

2) Şartın cevabı, mana ve lafız olarak mazi olduğu taktirde, cevabın başına fâyı cevâbiyye gelmesi vaciptir (فَ) dan sonra mukadder (قَدْ) gelir.

(45) İbn Hişam el-Ensârî, Muğnî'l-Lebîb an Kutubi'l-E'ârîf, cilt 1, s. 702.

Örnek:

﴿إِنْ كَانَ قَيْصُ قَدْ مِنْ قَبْلِ فَصَدَقْتُ﴾ [يوسف: ٢٦]

3) Vaad ve vaîd kastıyla istikbal manası ifade eder. Cevabın başına fâyı cevâbiyye gelmesi vacip değildir. Kanaatimce mevzubahis olan muahede metninin ikinci cümlesindeki cevaba vaad ve vaîd kastıyla istikbal manası verilmelidir.

Örnek:

﴿وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ وَجُوهُهُمْ فِي النَّارِ﴾ [النمل: ٩٠]⁽⁴⁶⁾

Bu kadar tafsilattan sonra, ikinci cümledeki (مَنْ) edatının ism-i mevsul, soru edatı, nekre mevsuf olmadığı; **iki fiili cezmeden şart ismi** olduğunu herhalde anlaşılmıştır. (مَنْ) ile başlayan cümle müstakil bir cümledir. **el-Murâdî**'nin yukarıda naklettiğimiz açıklamaları çerçevesinde şartın cevabı olan fiile istikbal anlamı verilmelidir. Şart cümlesi olarak tercüme edilmelidir. Nitekim, biz tercümemizi bu şekilde yaptık:

[1] *Bu, Kureyşli Mü'minler ve Müslümanlar ile Yesribli [Medine] Mü'minler ve Müslümanlar arasında Muhammedü'n Nebi (sav) tarafından yazılmış kitaptır.*

[2] *Kim Onlara (Kureyşli ve Yesribli Mü'minler ve Müslümanlara) tâbi' olarsa, onlara (Kureyşli ve Yesribli Mü'minler ve Müslümanlara) iltihak edecek ve onlarla (Kureyşli ve Yesribli Mü'minler ve Müslümanlarla) birlikte cihad edecektir.*

[3] *Muhakkak ki, Onlar (Kureyşli ve Yesribli Mü'minler ve Müslümanlar) diğer insanlardan ayrı bir ümmettir.*

(46) el-Murâdî, el-Cene'd Dâni fî Hurûfi'l Meânî, s.67.

Maksatlı yanlış tercüme yoluyla tahrif edilen cümlelerden biri de Muâhede metninin 41. cümlesidir. Bu cümlelerin de i'râbını yaparak doğru tercümesini vereceğiz.

[٤١] وَأَنَّ يَهُودَ بَنِي عَوْفٍ أُمَّةٌ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ لِلْيَهُودِ دِينُهُمُ وَلِلْمُؤْمِنِينَ دِينُهُمْ

الاعراب:

[٤١] (وَأَنَّ) حرف توكيد ونصب. (يَهُودَ) اسم أَنَّ منصوب، وهو مضاف. (بَنِي) مضاف إليه مجرور بالياء، وهو مضاف. (عَوْفٍ) مضاف إليه مجرور. (أُمَّةٌ) خبر أَنَّ مرفوع. (مَعَ) ظرف مكان منصوب وهو مضاف. (المؤمنين) مضاف إليه مجرور. (مع المؤمنين) شبه الجملة الظرفية في محل رفع صفة لـ أُمَّة. (لِلْيَهُودِ) شبه جملة جار ومجرور في محل رفع خبر مقدم. (دِينُ) مبتدأ مؤخر مرفوع علامته الضمة، وهو مضاف. (هُمْ) في محل جر بالاضافة. (لِلْمُؤْمِنِينَ دِينُهُمْ) مثل نظيرها: لِلْيَهُودِ دِينُهُمْ. Wellhausen cümleleri birleştirerek tercüme ettiği için sadece i'râbını yaptığımız kısımları alıntılacağız.

Wellhausen'a icat ettiği metin şöyle:

§ 25 – 31. Die Juden der Bann 'Auf (...) behalten zwar ihre Religion, bilden aber Eine Gemeinde mit den Gläubigen(...).⁽⁴⁷⁾

Wellhausen'a icat ettiği metnin tercümesi:

§ 25 — 31. Benû 'Avf Yahudileri (...) dinleri kendilerinedir, fakat Mü'minlerle birlikte bir cemaat (ümme) teşkil ederler.

(47) J. Wellhausen, Skizzen und Vorarbeiten, s.70.

Salih Tuğ çevirisiyle M. Hamidullah tercümesi:

(25) Benû 'Avf Yahudileri, mü'minlerle birlikte bir ümmet (: câmi'a) teşkil ederler. Yahudilerin dinleri kendilerine, Mü'minlerin dinleri kendilerinedir.⁽⁴⁸⁾

Metnin tercümesi şu şekilde olmalıydı:

[41] Benû 'Avf Yahudileri, bir ümmettir ki Mü'minlerin yanında yer alır. Yahudilerin dinleri kendilerine, Mü'minlerin dinleri kendilerinedir.

Wellhausen, (مع المؤمنين) şibih cümlesini, yanlış bir şekilde يهود 'un sıfatı olarak tercüme etmiş. (مع المؤمنين) şibih cümlesi (أمة)'in sıfatıdır. Bu cümlede, “ümmet” olan Avf oğullarının mevalisi konumundaki Yahudilerdir. Bu Yahudi ümmetinin vasfı, Mü'minlerin yanında yer almaları, Mü'minler ile (اجتماع) birlik olmalarıdır. Medine'ye yapılacak bir taarruzda Mü'minlerle birlikte harb etmeleridir. Devamında, Yahudilerin ve Mü'minlerin dinlerinin kendilerine ait olduğunu ifade edilerek ayrıca meseleye açıklık getirilmiştir. **Ebu Ubeyd**, bizim kırk bir olarak numaraladığımız cümleyi naklederken İbn-i Hişam'ın rivayetinden farklı olarak

انَّ يَهُودَ بَنِي عَوْفٍ وَمَوَالِيَهُمْ
وَأَنْفُسَهُمْ أُمَّةٌ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ لِلْيَهُودِ دِينُهُمُ وَلِلْمُؤْمِنِينَ دِينُهُمْ.

şeklinde rivayet etmiştir. Hamidullah, açıklamalarından anlaşıldığı kadarıyla yukarıda altını çizdiğimiz (من) harfi cerrine (تبعيض) anlamı vermiştir.

Ebu Ubeyd; bu ibareyi şu, şekilde açıklamaktadır:

(48) M. Hamidullah, İslam Peygamberi, 358. p.

“Bu cümlede; Yahudiler, Müslümanların yardımcısı ve diğer cümlelerde şart koşulduğu üzere, Yahudiler’in mallarıyla, düşmanlarına karşı Müslümanların destekçileri oldukları kast edilmektedir. Kastedilen dini bir birliktelik değildir. Görmezmissin bu cümleden sonra, ‘Yahudilerin dinleri kendilerine, Müslümanların dinleri kendilerinedir.’ denilmektedir. Ve yine ‘ancak kendi canını ve ev halkını helak eder.’ denilerek kimsenin diğerine zarar veremeceği ifade edilmiştir. Bu kitap; Rasulullah’ın Medine’ye yeni geldiği, İslam’ın daha güçlenmediği, Ehli Kitap’tan cizye alınmasının emredilmediği ilk zamanlara aittir.”⁽⁴⁹⁾

Ebu Ubeyd’in açıklamaları ve yukarıdaki izahatlar tahkik edildiğinde; **Wellhausen**’ın yaptığı tercümenin yanlış olduğu hemen fark edilecektir. Görüldüğü üzere bu ifadelerden; **‘Rasulullah’ın Yahudilerle bir ümmet inşa ettiği’** iddiası çıkarmak kesinlikle mümkün değildir.

Wellhausen’ın, tercüme adı altında ortaya attığı metin, Arapça nahiv kurallarına aykırı, tamamen keyfi, maksatlı bir metindir. Yaptıkları şeye tercüme demek mümkün değil. Görünen o ki; metnin aslında yapamadığı tahrifatı, tercüme adı altında yapmaya çalışmaktadır.

Wellhausen’ın mucidi olduğu bu uydurma ümmet, 127 yıllık tarihi boyunca enteresan bir gelişim arz etmiştir. Hristiyanlar, Wellhausen’ın icat ettiği ilk halde bu uydurma ümmete dahil değildi. Türkiye’de nedense pek itibar gören **W. Montgomery Watt** , bu

⁽⁴⁹⁾ Ebu Ubeyd, Kitabul’l-Emvâl, s. 219; İbn Zenceveyh, Kitâbu’l-Emval, s. 472-473.

eksikliği fark ettiğinden olsa gerek, Hristiyanları da bu ümmetin içine sıkıştırıvermiştir.⁽⁵⁰⁾ Tabii bu sıkıştırma işi burada da kalmamış. Medine Vesikasını ele alan herkes, **“bu ümmete”** kendi kanaatine göre yeni unsurlar eklemiş ya da çıkarmıştır. Wellhausen tarafından icad edilen bu ümmetin, kimlerden oluştuğu hususunda bile, bir kesinliğe ulaşamadığı görülüyor. Bu durum, *“Müslümanlar, Müşrikler ve Yahudilerden müteşekkil ümmet”* iddiasının, **aslında ne kadar ciddiyetsiz bir imalatın mahsulü** olduğunu bize göstermesi açısından önemlidir.

“Ümmet” cemaat, müddet, imam (önder), ulema cemaati, din gibi manalara gelir.⁽⁵¹⁾ Kur'an-ı Kerim'de ve Hadis-i Şeriflerde *“İster sıhrî ister ihtiyarî olsun, bir din veya bir zaman veya bir mekan üzere birleşen her türlü cemaate verilen isimdir.”*⁽⁵²⁾ Bu, Mü'minlerden müteşekkil bir ümmet olabileceği gibi – Buna Ümmet-i Muhammed denir.- Yahudilerden hatta diğer canlılardan da müteşekkil olabilir. Muahede metninde geçtiği üzere *“Benû 'Avf Yahudileri ümmeti”* buna örnektir. Biz burda meseleyi uzatmamak için zikretmiyoruz fakat ayet ve hadislere bakıldığında bu rahatlıkla görülebilir.⁽⁵³⁾

Netice olarak, **“Müslümanlar, Müşrikler ve Yahudilerden müteşekkil ümmet”** iddiası; akıl almaz, gerçek-dışı, İslam aleyhine olmak üzere, Wellhausen tarafından icad edilmiş bir **uydurma-iddiadır**.

(50) Watt, Muhammed Medinede, s.283.

(51) İbn Kuteybe, Te'vîlu Müşkili'l Kur'an, s. 329-30.

(52) el-İsfahânî, Müfredât, s.86.

(53) Wensinck, el-Mu'cem, “emm” md.; Abdulkaki, el-Mu'cemu'l Mufehres, “ümme” md.

Sonuç

Müslümanlar'ın başına gelen belaların en büyüklerinden bir tanesi de, kendi tarihlerini hatta Rasulullah'ın siyerini bile, kafirlerin yalan-yanlış tanımlamalarıyla öğrenmek zorunda bırakılmalarıdır. Medine Vesikası meselesi de, “bilimsellik” adı altında, Müsteşrikler tarafından icad edilmiş, son yüzelli yılın en büyük “bilimsel skandallarından” biridir. Adlandırmasından muhtevasına kadar, feci hatalarla dolu olmasına rağmen, tedrisinin yapılması, Türkiye'de yaygın bir biçimde kabul görmesi hayret edilecek hususlardandır. Bu muhtasar çalışmanın, kalplere şüphe ve tereddüt saçan sahte meselelerden kurtulmaya vesile olmasını temenni ederim.

KAYNAKLAR:

Bulaç, Ali, Medine Vesikası ve Yeni Bir Toplum Projesi, Modern Türkiyede Siyasi Düşünce, c.6, İletişim Yayınları, 2004.

Caetani, Leone, İslam Tarihi, trc. Hüseyin Cahit, III. Cilt, İstanbul 1924.

Ebu Ubeyd, Kasım b. Sellâm; Kitabu'l-Emvâl, Dâru'l Kütübü'l İlmiyye, Beyrût 1986.

Ege, Hasan, İslâm Tarihi : Siret-i İbn Hişâm Tercemesi, Kahraman Yayınları, İstanbul 2001.

Erdem, Mehmet, Medine Vesikası'nın Maddelendirilme Şekli ve, JASSS, Volume 5 Issue 8, Adıyaman 2012.

Hamidullah, Muhammed, İslam Peygamberi, terc. Salih Tuğ, I-II, İrfan Yayıncılık, İstanbul 1990 (V.Baskı).

_____, İslam Peygamberi, terc. Mehmet Yazgan, Beyan Yayınları, İstanbul 2015.

_____, Mecmuatu'l-Vesaiki's-Siyasiyye, Dâru'n Nefâis, Beyrut 2009/1430.

el-İsfahânî, Ragıb, Müfredât, thk. Safvân Adnân Dâvûdî, Dâru'l Kalem, Dimeşk 2011.

İbn Haldûn, Târîhu İbn Haldûn, nşr. Halil Şehhâde vd, Dâru'l-Fikr, Beyrût 2000.

İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye, thk. M. es-Sakka vd, Dâru'l Kütübü'l İlmiyye, Beyrût 2009.

İbn Hişâm, el-Ensârî, Muğnî'l-Lebîb an Kutubi'l-E'ârîb, Dâru's Selâm, Kahire 2010.

İbn Kesîr, Ebu'l-Fidâ, el-Bidâye ve'n-Nihâye, thk. Abdullah b. Abdülmuhsin et-Türkî, Cîze 1997/1418.

İbn Kuteybe, ed-Dîneverî, Te'vîlu Müşkili'l Kur'an, thk. Sa'd b. Necdet , Müessesetü'r-Risâle, Beyrût 2014.

60 • Medine Vesikası Meselesi

İbn Sa'd, et-Tabakâtu'l Kubrâ, thk. M. Abdulkadir Ata, Dâru'l Kutubu'l İlmiyye, Beyrût 2012/1433.

İbn Zenceveyh, Kitâbu'l-Emval, Merkez'ül Melik Faysal, Riyad 1986.

el-Kocevî, Muhammed b. Mustafa, Şerhu Kavaidu'l İrab, Daru'l-Fikr, Dimeşk 2008.

Köksal, M. Asım, İslam Tarihi, Şamil Yayınevi, İstanbul 1987.

el-Murâdî, Hasan b. Kâsım, el-Cene'd Dâni fî Hurûfi'l Meânî, Dâru'l Kutubu'l İlmiyye, Beyrut 1992.

Öztürk, Abdülvehhab, Siret-i İbn Hişam Çevirisi, Kahraman Yayınları, İstanbul 2014.

Sarıçam, İbrahim, vd., İngiliz ve Alman Ory. Hz. Muhammed Tasavvuru, Nobel Yayınları, Ankara 2011.

et-Taberî, Muhammed b. Cerîr, Târîhu't-Taberî, thk. M. Ebu'l-Fazl İbrahim, Dâru'l-Maârif, Kahire (ty.) .

Vâkıdî, Kitâbu'l-Megâzi, thk. Marsden Jones, Âlem'ül Kütüb, Beyrût 2006.

Watt, W. Montgomery, Hz. Muhammed Medinede, Çev. Süleyman Kalkan, Kuramer, İstanbul 2016.

Weil, Gustav, Das Leben Mohammed's [İbn Hişam'ın Almancaya Tercümesi], Stuttgart 1864.

Wellhausen, Julius, Skizzen und Vorarbeiten, Druck Und Verlag Von Georg Reimer, Berlin 1889.

_____, Arap Devleti ve Sukutu, trc. Fikret Işıltan, Ankara 1963.

_____, Muhammed in Medina, Druck Und Verlag Von G. Reimer, Berlin 1882.

Ek-1: İbn-i Hişam'ın Kaydettiği Muâhede Metni

Yukarıda tafsilatlı bir şekilde açıkladığımız üzere; Wellhausen ve takipçilerinin, metinde, maksatlı yanlış tercüme ve maddelendirme yoluyla yaptığı tahrifat, bu çalışmaların itibarını yok etmiştir. Ayrıca es-Sîretü'n-Nebeviyye'nin matbu nüshalarında kullanılan yanlış noktalama işaretleri göz önüne alındığında bu muâhede metnini yazma nüshalara dayanarak yeniden tahkik etme mecburiyeti hasıl olmuştur. Bu sebeple herhangi bir noktalama işareti kullanmadan, maddelendirmeye gitmeden, metni olduğu gibi nakletme yoluna gittik.

Muâhede metninin tahkik ve harekelenmesinde, aşağıda haklarında malumat verdiğim, bütün nüshalardan istifade ettim. İstifade ettiğimiz nüshaların kısa tanıtımı aşağıdadır:

أ = **Millet Kütüphanesi**, Feyzullah Efendi koleksiyonuna kayıtlı 1465 numaralı nüsha (212a-214a). Üzerinde hicri 10 Şaban 955 tarihli mütalaa kaydı var.

ب = **Millet Kütüphanesi**, Feyzullah Efendi koleksiyonuna kayıtlı 1466 numaralı nüsha (164b-166a). Üzerinde hicri 609 tarihli mukabele kaydı var.

ج = **Millet Kütüphanesi**, Feyzullah Efendi koleksiyonuna kayıtlı 1467 numaralı nüsha (79a-80a). Üzerinde hicri 453 tarihli rivayet kaydı var. Fuat Sezgin'e göre hicri 867 tarihlidir.

د = **Manisa İl Halk Kütüphanesine** kayıtlı 1360/2 numaralı nüshada 1012 tarihli istinsah kaydı var.

س = **Fazıl Ahmed Paşa Kütüphanesi** koleksiyonuna kayıtlı 1092 numaralı nüsha. Müstensihi İbrahim b. Yusuf b. Ali el-Mağribidir. Üzerinde tarih kaydı yok.

[كتاب رسول الله صلى الله عليه وسلم الذي كتبه بين

المهاجرين والأنصار ومُؤادعة يهود]

قال ابن اسحق وكتب رسول الله صلى الله عليه وسلم كتاباً بين المهاجرين والأنصار وأدع فيه يهود وعاهدَهُمْ وأقرَّهُمْ على دينهم وأموالهم واشترط عليهم وشرط لهم •

بسم الله الرحمن الرحيم • هذا كتاب من محمد النبي بين المؤمنين والمسلمين من قریش ويثرب ومن تبعهم فلحق بهم وجاهد معهم إنهم أمة واحدة من دون الناس المهاجرون من قریش على ربعتهم يتعاقلون بينهم وهم يقدون عانيهم بالمعروف والقسط بين المؤمنين •

وَبُنُو عَوْفٍ عَلَى رَبْعَتِهِمْ يَتَعَاقِلُونَ مَعَاقِلَهُمُ الْاُولَى وَكُلُّ طَائِفَةٍ تَفْدِي عَانِيَهَا بِالْمَعْرُوفِ وَالْقِسْطِ بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ • وَبُنُو الْحَرِثِ عَلَى رَبْعَتِهِمْ يَتَعَاقِلُونَ مَعَاقِلَهُمُ الْاُولَى وَكُلُّ طَائِفَةٍ تَفْدِي عَانِيَهَا بِالْمَعْرُوفِ وَالْقِسْطِ بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ • وَبُنُو سَاعِدَةَ عَلَى رَبْعَتِهِمْ يَتَعَاقِلُونَ مَعَاقِلَهُمُ الْاُولَى وَكُلُّ طَائِفَةٍ تَفْدِي عَانِيَهَا بِالْمَعْرُوفِ وَالْقِسْطِ بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ • وَبُنُو جُشَمٍ عَلَى رَبْعَتِهِمْ يَتَعَاقِلُونَ مَعَاقِلَهُمُ الْاُولَى وَكُلُّ طَائِفَةٍ تَفْدِي عَانِيَهَا بِالْمَعْرُوفِ وَالْقِسْطِ بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ • وَبُنُو النِّبَيْتِ عَلَى رَبْعَتِهِمْ يَتَعَاقِلُونَ مَعَاقِلَهُمُ الْاُولَى وَكُلُّ طَائِفَةٍ تَفْدِي عَانِيَهَا بِالْمَعْرُوفِ وَالْقِسْطِ بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ • وَبُنُو عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ عَلَى رَبْعَتِهِمْ يَتَعَاقِلُونَ مَعَاقِلَهُمُ الْاُولَى وَكُلُّ طَائِفَةٍ تَفْدِي عَانِيَهَا بِالْمَعْرُوفِ وَالْقِسْطِ بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ • وَبُنُو الْاَوْسِ عَلَى رَبْعَتِهِمْ يَتَعَاقِلُونَ مَعَاقِلَهُمُ الْاُولَى وَكُلُّ طَائِفَةٍ تَفْدِي عَانِيَهَا بِالْمَعْرُوفِ وَالْقِسْطِ بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَأَنَّ الْمُؤْمِنِينَ لَا يَتْرُكُونَ مُفْرَحًا بَيْنَهُمْ أَنْ يُعْطَوْهُ بِالْمَعْرُوفِ فِي فِدَاءٍ أَوْ عَقْلِ **قال** ابْنُ هِشَامٍ الْمُفْرَحُ الْمُتَقَلُّ مِنَ الدِّينِ وَالْعِيَالِ • قَالَ الشَّاعِرُ • إِذَا أَنْتَ تَبَرَّحْتَ تُؤَدِّي أَمَانَةً • وَتَحْمِلُ أُخْرَى أَفْرَحَتَكَ الْوَدَايِعُ • وَلَا يُحَالِفُ مُؤْمِنٌ مُوَلَّى مُؤْمِنٍ دُونَهُ وَأَنَّ الْمُؤْمِنِينَ الْمُتَّقِينَ عَلَى مَنْ بَغَى مِنْهُمْ أَوْ ابْتَغَى دَسِيعَةً ظُلْمٍ أَوْ إِثْمٍ أَوْ عُدْوَانٍ أَوْ فِسَادٍ بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَأَنَّ أَيْدِيَهُمْ عَلَيْهِ جَمِيعًا

ولو كان ولد أحدِهِمْ وَلَا يَقْتُلُ مُؤْمِنٌ مُؤْمِنًا فِي كَافِرٍ وَلَا يُنْصَرُ
كَافِرٌ عَلَى مُؤْمِنٍ وَأَنَّ ذِمَّةَ اللَّهِ وَاحِدَةٌ يُجِيرُ عَلَيْهِمْ أَدْنَاهُمْ وَأَنَّ
المؤمنين بعضهم مَوَالِي بعضٍ دُونَ النَّاسِ وَأَنَّهُ مَنْ تَبِعَنَا مِنْ يَهُودَ
فَإِنَّ لَهُ النَّصْرَ وَالْإِسْوَةَ غَيْرَ مَظْلُومِينَ وَلَا مُتَنَاصِرِينَ عَلَيْهِمْ وَأَنَّ سَلْمَ
المؤمنين وَاحِدَةٌ لَا يُسَالِمُ مُؤْمِنٌ مِنْ دُونِ مُؤْمِنٍ فِي قِتَالٍ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ إِلَّا عَلَى سَوَاءٍ وَعَدْلٍ بَيْنَهُمْ وَأَنَّ كُلَّ غَازِيَةٍ غَزَتْ مَعَنَا يُعْقَبُ
بَعْضُهَا بَعْضًا وَأَنَّ الْمُؤْمِنِينَ يُبَيِّئُ بَعْضُهُمْ عَنْ بَعْضٍ بِمَا نَالَ دِمَاءَهُمْ
فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَنَّ الْمُؤْمِنِينَ الْمُتَّقِينَ عَلَى أَحْسَنِ هَذَا (٥٤) وَأَقَوْمُهُ وَأَنَّهُ
لَا يُجِيرُ مُشْرِكٌ مَالًا لِقَرِيشٍ وَلَا نَفْسًا وَلَا يَحُولُ دُونَهُ عَلَى مُؤْمِنٍ
وَأَنَّهُ مَنْ اعْتَبَطَ مُؤْمِنًا قِتَالًا عَنْ بَيْنَةٍ فَإِنَّهُ قَوْدٌ يَدٌ إِلَّا أَنْ يَرْضَى وَلِيٌّ
الْمَقْتُولِ وَأَنَّ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ كَافَّةٌ وَلَا يَحِلُّ لَهُمْ إِلَّا قِيَامٌ عَلَيْهِ وَأَنَّهُ لَا
يَحِلُّ لِمُؤْمِنٍ أَقْرَبُ بِمَا فِي هَذِهِ الصَّحِيفَةِ وَأَمَّنْ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ
يَنْصُرَ مُحَمَّدًا وَلَا يُؤْوِيَهُ وَأَنَّهُ مَنْ نَصَرَهُ أَوْ آوَاهُ فَإِنَّ عَلَيْهِ لَعْنَةَ اللَّهِ
وِغَضَبَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهُ صَرْفٌ وَلَا عَدْلٌ وَأَنْكُرُ مَهْمَا
اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ مَرَدَّهُ إِلَى اللَّهِ وَإِلَى مُحَمَّدٍ وَأَنَّ الْيَهُودَ
يُنْفِقُونَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ مَا دَامُوا مُحَارِبِينَ وَأَنَّ يَهُودَ بَنِي عَوْفٍ أُمَّةٌ مَعَ
المؤمنين لِلْيَهُودِ دِينُهُمْ وَلِلْمُؤْمِنِينَ دِينُهُمْ مَوَالِيَهُمْ وَأَنْفُسُهُمْ إِلَّا مَنْ ظَلَمَ
أَوْ أَثِمَ فَإِنَّهُ لَا يُوتَغَى إِلَّا نَفْسُهُ وَأَهْلُ بَيْتِهِ وَأَنَّ لِيَهُودَ بَنِي النَّجَّارِ مِثْلَ

(٥٤) أ، ب، د (هَذَا)؛ ج، س (هُدًى).

مَا لِيَهُودَ بَنَى عَوْفٍ وَأَنَّ لِيَهُودَ بَنَى الْحَرْثِ مِثْلَ مَا لِيَهُودَ بَنَى عَوْفٍ
 وَأَنَّ لِيَهُودَ بَنَى سَاعِدَةَ مِثْلَ مَا لِيَهُودَ بَنَى عَوْفٍ وَأَنَّ لِيَهُودَ بَنَى جُشَمَ
 مِثْلَ مَا لِيَهُودَ بَنَى عَوْفٍ وَأَنَّ لِيَهُودَ بَنَى الْأَوْسِ مِثْلَ مَا لِيَهُودَ بَنَى
 عَوْفٍ وَأَنَّ لِيَهُودَ بَنَى ثَعْلَبَةَ مِثْلَ مَا لِيَهُودَ بَنَى عَوْفٍ إِلَّا مَنْ ظَلَمَ
 أَوْ آثَمَ فَإِنَّهُ لَا يُوتَغُ إِلَّا نَفْسُهُ وَاهْلَ بَيْتِهِ وَأَنَّ جَفْنَةَ بَطْنٍ مِنْ ثَعْلَبَةَ
 وَأَنَّ لِبَنَى الشُّطْبَةِ مِثْلَ مَا لِيَهُودَ بَنَى عَوْفٍ وَأَنَّ الْبَرَّ دُونَ الْإِثْمِ وَأَنَّ
 مَوَالِيَ ثَعْلَبَةَ كَانْفُسِهِمْ وَأَنَّ بَطَانَةَ يَهُودَ كَانْفُسِهِمْ وَأَنَّهُ لَا يَخْرُجُ مِنْهُمْ
 أَحَدٌ إِلَّا بِإِذْنِ مُحَمَّدٍ وَأَنَّهُ لَا يَنْحَجِرُ عَلَى ثَارٍ جُرْجٍ وَأَنَّهُ مَنْ فَتَكَ
 فَيَنْفُسِهِ إِلَّا مَنْ ظَلَمَ وَأَنَّ اللَّهَ عَلَى أَبَرِّ هَذَا وَأَنَّ عَلَى الْيَهُودِ نَفَقَتَهُمْ
 وَعَلَى الْمُسْلِمِينَ نَفَقَتَهُمْ وَأَنَّ بَيْنَهُمُ النَّصْرَ عَلَى مَنْ حَارَبَ أَهْلَ هَذِهِ
 الصَّحِيفَةِ وَأَنَّ بَيْنَهُمُ النَّصْحَ وَالنَّصِيحَةَ وَالْبَرَّ دُونَ الْإِثْمِ وَأَنَّهُ لَا (٥٥)
 يَأْتُمُّ أَمْرُهُمْ بِحَلِيفِهِ وَأَنَّ النَّصْرَ لِلْمَظْلُومِ وَأَنَّ الْيَهُودَ يَنْفَقُونَ مَعَ
 الْمُؤْمِنِينَ مَا دَامُوا مُحَارِبِينَ وَأَنَّ يَثْرِبَ حَرَامٌ جَوْفُهَا لِأَهْلِ هَذِهِ
 الصَّحِيفَةِ وَأَنَّ الْجَارَ كَالنَّفْسِ غَيْرَ مُضَارٍّ وَلَا آثِمٍ وَأَنَّهُ لَا تُجَارُ حُرْمَةٌ
 إِلَّا بِإِذْنِ أَهْلِهَا وَأَنَّهُ مَا كَانَ بَيْنَ أَهْلِ هَذِهِ الصَّحِيفَةِ مِنْ حَدَثٍ أَوْ
 اشْتِجَارٍ يُخَافُ فَسَادُهُ فَإِنَّ مَرَدَّهُ إِلَى اللَّهِ وَإِلَى مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ (٥٦)
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ (٥٧) وَأَنَّ اللَّهَ عَلَى أَتَقَى مَا فِي هَذِهِ الصَّحِيفَةِ

(٥٥) أ، د (لا)؛ ب، س (لَمْ)؛ ج (لَنْ).

(٥٦) «رسول الله» هذه العبارة موجودة في نسخة (أ، ب، د، س)؛ وليس موجود في نسخة (ج).

(٥٧) «ﷺ» هذه العبارة موجودة في نسخة (ب، ج، د، س)؛ ليس موجود في نسخة (أ).

وَأَبْرَهُ وَأَنَّهُ لَا تَجَارُ قَرِيشٌ وَلَا مَنْ نَصَرَهَا وَأَنَّ يَنْتَصِرَ عَلَى مَنْ دَهَمَ يَثْرِبَ وَإِذَا دُعُوا إِلَى صَلَاحٍ يُصَالِحُونَهُ وَيَلْبَسُونَهُ فَإِنَّهُمْ يُصَالِحُونَهُ وَيَلْبَسُونَهُ وَإِنَّهُمْ إِذَا دُعُوا إِلَى مِثْلِ ذَلِكَ فَإِنَّهُمْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِلَّا مَنْ حَارَبَ فِي الدِّينِ عَلَى كُلِّ إِنْسَانٍ حَصَّتْهُمْ مِنْ جَانِبِهِمُ الَّذِي قَبْلَهُمْ وَأَنَّ يَهُودَ الْأَوْسِ مَوَالِيَهُمْ وَأَنْفُسُهُمْ عَلَى مِثْلِ مَا لِأَهْلِ هَذِهِ الصَّحِيفَةِ مَعَ الْبِرِّ الْمُخْضِ مِنْ أَهْلِ هَذِهِ الصَّحِيفَةِ **قَالَ**

ابن هشام وَيُقَالُ مَعَ الْبِرِّ الْمُحْسَنِ مِنْ أَهْلِ هَذِهِ الصَّحِيفَةِ **قَالَ** ابْنُ اسْحَقَ وَأَنَّ الْبِرَّ دُونَ الْإِثْمِ لَا يَكْسِبُ كَاسِبٌ إِلَّا عَلَى نَفْسِهِ وَأَنَّ اللَّهَ عَلَى أَصْدَقِ مَا فِي هَذِهِ الصَّحِيفَةِ وَأَبْرَهُ وَأَنَّهُ لَا يَحُولُ هَذَا الْكِتَابُ دُونَ ظَالِمٍ أَوْ آثِمٍ وَأَنَّهُ مَنْ خَرَجَ آمِنًا وَمَنْ قَعَدَ آمِنًا بِالْمَدِينَةِ إِلَّا مَنْ ظَلَمَ أَوْ آثَمَ وَأَنَّ اللَّهَ جَارٌ لِمَنْ بَرَّ وَاتَّقَى وَمُحَمَّدٌ

رسول الله •

Ek-2: İbn-i Hişam'ın Kaydettiği Muâhede Metni'nin Tercümesi

Bu Muâhede metnini, cümlelere ayırarak ve her bir cümleyi numaralandırmak [Bkz: Mehmet Erdem]⁽⁵⁸⁾ suretiyle Türkçe'ye çevirdim. Çeviriden önce metnin Arapça aslını da verdim. Elzem olduğunu düşündüğüm yerlerde tercümenin altına açıklamalar ekledim.

[كَتَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّذِي كَتَبَهُ بَيْنَ

الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَمُؤَادَعَةِ يَهُودَ]

قال ابن اسحق وَكَتَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كِتَابًا بَيْنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَادَعَ فِيهِ يَهُودَ وَعَاهَدَهُمْ وَأَقْرَهُمْ عَلَى دِينِهِمْ وَأَمَوَاهُمْ وَاشْتَرَطَ عَلَيْهِمْ وَشَرَطَ لَهُمْ •

[Rasulullah'ın (SAV) Muhâcirûn ile Ensâr Arasında
Yazdığı Kitap ve Yahudilerle Yapılan Muâhede]

(58) Mehmet Erdem, Medine Vesikası'nın Maddelendirilme Şekli ve, JASSS, Volume 5 Issue 8, Adıyaman 2012.

68● Medine Vesikası Meselesi

İbn-i İshak dedi ki: Rasulullah (sav); Muhâcirûn ile Ensâr arasında kitap yazdı. Kitapta, Yahudilerle sulh (مُؤَادَعَة) yaptı. Onlarla Muâhede yaptı. Dinleri ve malları konusunda Yahudilerle anlaştı. Yahudilere bazı mükellefiyetler yükledi. Onların lehlerine hükümler koydu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

[۱] هَذَا كِتَابٌ مِنْ مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ مِنْ قُرَيْشٍ وَيَثْرَبَ.

[1] Bu, Kureyşli Mü'minler ve Müslümanlar ile Yesribli [Medine] Mü'minler ve Müslümanlar arasında Muhammedü'n-Nebi (sav) tarafından yazılmış kitaptır.

[۲] وَمَنْ تَبِعَهُمْ فَلَحِقَ بِهِمْ وَجَاهَدَ مَعَهُمْ.

[2] Kim Onlara (Kureyşli ve Yesribli Mü'minler ve Müslümanlara) tâbi' olarsa, onlara (Kureyşli ve Yesribli Mü'minler ve Müslümanlara) iltihak edecek ve onlarla (Kureyşli ve Yesribli Mü'minler ve Müslümanlarla) birlikte cihad edecektir.

[۳] إِنَّهُمْ أُمَّةٌ وَاحِدَةٌ مِنْ دُونِ النَّاسِ.

[3] Muhakkak ki, onlar (Kureyşli ve Yesribli Mü'minler ve Müslümanlar) diğer insanlardan ayrı bir ümmettir.

Açıklama: Bu cümledeki(هُمْ) zamiri birinci cümledeki (المؤمنين والمسلمين من قريش ويثرب)e racidir. Dolayısıyla diğer insanlardan ayrı bir ümmet olan Muhâcirûn ve Ensârdır.

[٤] الْمَاهِجِرُونَ مِنْ قُرَيْشٍ عَلَى رِبْعَتِهِمْ يَتَعَاقِلُونَ بَيْنَهُمْ وَهُمْ يَفْدُونَ عَانِيَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَالْقِسْطِ بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ.

[4] Kureyşli Muhâcirûn, hüsnü hal ile kendi aralarında kan bedeli tediyesine (ödemesine) iştirak edecekler ve esirlerinin fidyelerini, Mü'minlerin arasında cari olan adalet ve örfe göre ödeyeceklerdir.

[٥] وَبَنُو عَوْفٍ عَلَى رِبْعَتِهِمْ يَتَعَاقِلُونَ مَعَاqِلَهُمُ الْاُولَى.

[5] 'Avf oğulları, hüsnü hal ile babalarından gelen kaideler üzere, kan bedeli tediyesine (ödemesine) iştirak edeceklerdir.

[٦] وَكُلُّ طَافِةٍ تَفْدَى عَانِيًا بِالْمَعْرُوفِ وَالْقِسْطِ بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ.

[6] Her taife, esirlerinin fidyelerini, Mü'minlerin arasında cari olan adalet ve örfe göre ödeyecektir.

[٧] وَبَنُو الْحَرِثِ عَلَى رِبْعَتِهِمْ يَتَعَاقِلُونَ مَعَاqِلَهُمُ الْاُولَى.

[7] Hâris oğulları, hüsnü hal ile babalarından gelen kaideler üzere, kan bedeli tediyesine (ödemesine) iştirak edeceklerdir.

[٨] وَكُلُّ طَافِةٍ تَفْدَى عَانِيًا بِالْمَعْرُوفِ وَالْقِسْطِ بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ.

[8] Her taife, esirlerinin fidyelerini, Mü'minlerin arasında cari olan adalet ve örfe göre ödeyecektir.

[٩] وَبَنُو سَاعِدَةَ عَلَى رِبْعَتِهِمْ يَتَعَاقِلُونَ مَعَاqِلَهُمُ الْاُولَى.

[9] Sâide oğulları, hüsnü hal ile babalarından gelen kaideler üzere, kan bedeli tediyesine (ödemesine) iştirak edeceklerdir.

[۱۰] وَكُلُّ طَائِفَةٍ تَقْدِي عَانِيًا بِالْمَعْرُوفِ وَالْقِسْطِ بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ.

[10] Her taife, esirlerinin fidyelerini, Mü'minlerin arasında cari olan adalet ve örf'e göre ödeyecektir.

[۱۱] وَبَنُو جُثَمَ عَلَى رِبْعَتِهِمْ يَتَعَاقِلُونَ مَعَاqِلَهُمُ الْاُولَى.

[11] Cüşem oğulları, hüsnü hal ile babalarından gelen kaideler üzere, kan bedeli tediyesine (ödemesine) iştirak edeceklerdir.

[۱۲] وَكُلُّ طَائِفَةٍ تَقْدِي عَانِيًا بِالْمَعْرُوفِ وَالْقِسْطِ بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ.

[12] Her taife, esirlerinin fidyelerini, Mü'minlerin arasında cari olan adalet ve örf'e göre ödeyecektir.

[۱۳] وَبَنُو النَّجَّارِ عَلَى رِبْعَتِهِمْ يَتَعَاقِلُونَ مَعَاqِلَهُمُ الْاُولَى.

[13] Neccar oğulları, hüsnü hal ile babalarından gelen kaideler üzere, kan bedeli tediyesine (ödemesine) iştirak edeceklerdir.

[۱۴] وَكُلُّ طَائِفَةٍ تَقْدِي عَانِيًا بِالْمَعْرُوفِ وَالْقِسْطِ بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ.

[14] Her taife, esirlerinin fidyelerini, Mü'minlerin arasında cari olan adalet ve örf'e göre ödeyecektir.

[۱۵] وَبَنُو عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ عَلَى رِبْعَتِهِمْ يَتَعَاقِلُونَ مَعَاqِلَهُمُ الْاُولَى.

[15] Amr b. Avf oğulları, hüsnü hal ile babalarından gelen kaideler üzere, kan bedeli tediyesine (ödemesine) iştirak edeceklerdir.

[۱۶] وَكُلُّ طَائِفَةٍ تَقْدِي عَانِيًا بِالْمَعْرُوفِ وَالْقِسْطِ بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ.

[16] Her taife, esirlerinin fidyelerini, Mü'minlerin arasında cari olan adalet ve örf'e göre ödeyecektir.

[۱۷] وَبَنُو النَّبِيتِ عَلَى رَبْعَتِهِمْ يَتَعَاقِلُونَ مَعَاqِلَهُمُ الْاُولَى.

[17] Nebî oğulları, hüsnü hal ile babalarından gelen kaideler üzere, kan bedeli tediyesine (ödemesine) iştirak edeceklerdir.

[۱۸] وَكُلُّ طَائِفَةٍ تَفْدَى عَانِيًا بِالْمَعْرُوفِ وَالْقِسْطِ بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ.

[18] Her taife, esirlerinin fidyelerini, Mü'minlerin arasında cari olan adalet ve örf'e göre ödeyecektir.

[۱۹] وَبَنُو الْأَوْسِ عَلَى رَبْعَتِهِمْ يَتَعَاقِلُونَ مَعَاqِلَهُمُ الْاُولَى.

[19] Evs oğulları, hüsnü hal ile babalarından gelen kaideler üzere, kan bedeli tediyesine (ödemesine) iştirak edeceklerdir.

[۲۰] وَكُلُّ طَائِفَةٍ تَفْدَى عَانِيًا بِالْمَعْرُوفِ وَالْقِسْطِ بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ.

[20] Her taife, esirlerinin fidyelerini, Mü'minlerin arasında cari olan adalet ve örf'e göre ödeyecektir.

[۲۱] وَأَنَّ الْمُؤْمِنِينَ لَا يَتْرُكُونَ مُفْرَحًا بَيْنَهُمْ أَنْ يُعْطَوْهُ بِالْمَعْرُوفِ فِي فِدَاءٍ أَوْ عَقْلِ.

[21] Mü'minler kendi aralarında muhtaç ve fakir durumda olanların fidye ve kan bedellerini ödeyecekler.

[۲۲] وَلَا يُخَالِفُ مُؤْمِنٌ مُؤْلَى مُؤْمِنٍ دُونَهُ.

[22] Bir Mü'min başka bir Mü'mi'nin mevlasıyla, onun aleyhine antlaşma yapmaz.

Açıklama: Rasulullah'ın (sav) Medine'ye hicretinden

72 • Medine Vesikası Meselesi

evvel Evs ve Hazrec, kendilerinin mevâlisini konumunda olan Yahudilerle birbirleri aleyhine ittifaklar yapıyorlardı. Yahudilerin en büyük geçim kaynağı bu mücadelelerdi. İslam, Ensâr'ın kalplerini birleştirdi. Rasulullah (sav), Müslümanların birbirleri aleyhine Yahudilerle antlaşma yapmalarını yasaklıyor.

[۲۳] وَأَنَّ الْمُؤْمِنِينَ الْمُتَّقِينَ عَلَى مَنْ بَغَى مِنْهُمْ أَوْ ابْتَغَى دَسِيعَةً ظَلَمَ أَوْ إِثْمًا أَوْ عُدْوَانًا أَوْ فَسَادًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَأَنَّ أَيْدِيَهُمْ عَلَيْهِ جَمِيعًا وَلَوْ كَانَ وَلَدٌ أَحَدِهِمْ.

[23] Müttaki Mü'minler, kendilerine baş kaldıran veya Mü'minler arasında zulüm, pislik, düşmanlık ve fesat çıkarmak isteyenlere karşı velev ki bunlar kendi evlatları bile olsa yek vücut olarak hep birlikte savaşıacaklardır.

[۲۴] لَا يَقْتُلُ مُؤْمِنٌ مُؤْمِنًا فِي كَافِرٍ وَلَا يَنْصُرُ كَافِرٌ عَلَى مُؤْمِنٍ.

[24] Mü'min; bir kafir için başka bir Mü'mini öldürmez ve Mü'min aleyhine bir kafire yardım etmez.

[۲۵] وَأَنَّ ذِمَّةَ اللَّهِ وَاحِدَةٌ يُجِيرُ عَلَيْهِمْ أَدْنَاهُمْ.

[25] Allah'ın zimmeti birdir ve Mü'minlerden en zayıfını dahi içine alır.

[۲۶] وَأَنَّ الْمُؤْمِنِينَ بَعْضُهُمْ مَوَالِيُ بَعْضٍ دُونَ النَّاسِ.

[26] Mü'minler diğer insanlardan ayrı olarak birbirlerinin mevlasıdır.

[۲۷] وَأَنَّهُ مَن تَبِعَنَا مِن يَهُودَ فَإِنَّ لَهُ النَّصْرَ وَالْأَسُوءَةَ غَيْرَ مَظْلُومِينَ
وَلَا مُتَنَاصِرٍ عَلَيْهِمُ.

[27] Yahudilerden kim bize tabi' olarsa, onu için zulüm ve aleyhlerine başkalarıyla yardımlaşma yapılmaksızın yardım ve dostluk vardır.

[۲۸] وَأَنَّ سَلَمَ الْمُؤْمِنِينَ وَاحِدَةٌ.

[28] Mü'minlerin sulhu birdir.

[۲۹] لَا يُسَالَمُ مُؤْمِنٌ مِّنْ دُونِ مُؤْمِنٍ فِي قِتَالٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِلَّا عَلَى سَوَاءٍ وَعَدْلٍ يَبِينُهُمُ.

[29] Allah yolunda savaşırken bir Mü'min, başka bir Mü'minin aleyhine sulh yapmaz ve onların arasında ancak eşitlik ve adalet hakimdir.

[۳۰] وَأَنَّ كُلَّ غَازِيَةٍ غَزَتْ مَعَنَا يُعْقَبُ بَعْضُهَا بَعْضًا.

[30] Bütün Gaziler, nöbetleşe bizimle birlikte gazaya çıkacaklardır.

[۳۱] وَأَنَّ الْمُؤْمِنِينَ يُبَيِّئُ بَعْضُهُمْ عَنْ بَعْضٍ بِمَا نَالَ دِمَاءُهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

[31] Mü'minler, Mü'minler'in Allah yolunda dökülen kanlarının öcünü alacaklardır.

[۳۲] وَأَنَّ الْمُؤْمِنِينَ الْمُتَّقِينَ عَلَى أَحْسَنِ هَذَا وَأَقْوَمِهِ.

[32] Bu Müttaki Mü'minler için en güzel ve doğru olan yoldur.

[۳۳] وَأَنَّهُ لَا يُجِيرُ مُشْرِكٌ مَّالًا لِّقُرَيْشٍ وَلَا نَفْسًا وَلَا يَحُولُ دُونَهُ عَلَى مُؤْمِنٍ.

[33] Müşrikler, bir Kureyşlinin ne malını ne de canını himaye edecek, hiçbir Mü'min ile Kureyşlinin arasına girmeyeceklerdir.

[۳۴] وَأَنَّهُ مَنِ اعْتَبَطَ مُؤْمِنًا قَتَلًا عَن بَيْنَةٍ فَإِنَّهُ قَوْدٌ يَدٍ إِلَّا أَنْ يَرْضَى وَلِيُّ الْمَقْتُولِ.

[34] Kimin, bir Mü'mini zulmen öldürdüğü apaçık delillerle sabit olursa, maktulun velisinin diyete razı olması hali müstesna, o kimseye kisas vardır.

[۳۵] وَأَنَّ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ كَافَّةٌ.

[35] Mü'minler hep beraber katilin aleyhinde bulunacaktır.

[۳۶] وَلَا يَحِلُّ لَهُمْ إِلَّا قِيَامٌ عَلَيْهِ.

[36] Bundan başkasını yapmaları Mü'minler için helal değildir.

[۳۷] وَأَنَّهُ لَا يَحِلُّ لِمُؤْمِنٍ أَقَرَّ بِمَا فِي هَذِهِ الصَّحِيفَةِ وَأَمَّنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يَنْصُرَ مُحَدِّثًا وَلَا يُؤْوِيَهُ.

[37] Bu sahifeyi kabul etmiş, Allah'a ve ahiret gününe inanan bir Mü'min'in, ortaya kötü bir hadise çıkaran kimseye yardım etmesi ve onu barındırması helal değildir.

[۳۸] وَأَنَّهُ مَن نَّصَرَهُ أَوْ آوَاهُ فَإِنَّ عَلَيْهِ لَعْنَةَ اللَّهِ وَغَضَبَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهُ صَرْفٌ وَلَا عَدْلٌ.

[38] Böylesine yardım eden ve onu barındıran kimse, kıyamet günü Allah'ın lanetine ve gazabına uğrayacak, tevbesi ve diyeti kabul edilmeyecektir.

[۳۹] وَأَنْتُمْ مَهَّمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ مَرَدَّهُ إِلَى اللَّهِ وَالِى
مُحَمَّدٌ.

[39] Herhangi bir meselede ihtilafa düşerseniz, ihtilafı giderecek merci' Allah ve Muhammed (sav)dır.

[۴۰] وَأَنَّ الْيَهُودَ يَنْفَقُونَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ مَا دَامُوا مُحَارِبِينَ.

[40] Yahudiler, savaştıkları müddetçe Mü'minlerle birlikte harcayacaklar.

[۴۱] وَأَنَّ يَهُودَ بَنِي عَوْفٍ أُمَّةٌ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ لِلْيَهُودِ دِينُهُمُ وَلِلْمُؤْمِنِينَ
دِينُهُمْ مَوَالِيَهُمْ وَأَنْفُسُهُمْ إِلَّا مَنْ ظَلَمَ أَوْ أَثِمَ فَإِنَّهُ لَا يُوتَغُ إِلَّا نَفْسُهُ
وَأَهْلَ بَيْتِهِ.

[41] Avf oğulları Yahudileri, bir ümmettir ki Mü'minlerin yanında yer alırlar. Yahudilerin dinleri kendilerine, Mü'minleri dinleri kendilerinedir. Onların Mevlaları ve kendileri için de böyledir. Kim zulm ederse ve cürm irtikab ederse, ancak kendi canını ve ev halkını helak eder.

Açıklama: Metinden açıkça anlaşıldığı üzere ümmet olan, Hazrec kabilesinin bir kolu olan Benî Avf'ın başlısı olan (mevalisi olan) Yahudilerdir. Mü'minlerin yanında yer almaları Benî Avf Yahudilerinin sıfatıdır.

[٤٢] وَأَنَّ لِيَهُودَ بَنِي النَّجَّارِ مِثْلَ مَا لِيَهُودَ بَنِي عَوْفٍ.

[42] Avf oğulları Yahudileri için geçerli olanların aynısı Neccar oğulları Yahudileri için de geçerlidir.

[٤٣] وَأَنَّ لِيَهُودَ بَنِي الْحَرِثِ مِثْلَ مَا لِيَهُودَ بَنِي عَوْفٍ.

[43] Avf oğulları Yahudileri için geçerli olanların aynısı Hârise oğulları Yahudileri için de geçerlidir.

[٤٤] وَأَنَّ لِيَهُودَ بَنِي سَاعِدَةَ مِثْلَ مَا لِيَهُودَ بَنِي عَوْفٍ.

[44] Avf oğulları Yahudileri için geçerli olanların aynısı Sâide oğulları Yahudileri için de geçerlidir.

[٤٥] وَأَنَّ لِيَهُودَ بَنِي جُشَمَ مِثْلَ مَا لِيَهُودَ بَنِي عَوْفٍ.

[45] Avf oğulları Yahudileri için geçerli olanların aynısı Cüşem oğulları Yahudileri için de geçerlidir.

[٤٦] وَأَنَّ لِيَهُودَ بَنِي الْأَوْسِ مِثْلَ مَا لِيَهُودَ بَنِي عَوْفٍ.

[46] Avf oğulları Yahudileri için geçerli olanların aynısı Evs oğulları Yahudilere için de geçerlidir.

[٤٧] وَأَنَّ لِيَهُودَ بَنِي ثَعْلَبَةَ مِثْلَ مَا لِيَهُودَ بَنِي عَوْفٍ.

[47] Avf oğulları Yahudileri için geçerli olanların aynısı Sa'lebe oğulları Yahudileri için de geçerlidir.

[٤٨] إِلَّا مَنْ ظَلَمَ أَوْ آثَمَ فَإِنَّهُ لَا يُورِثُ إِلَّا نَفْسَهُ وَاهْلَ بَيْتِهِ.

[48] Kim zulmederse ve cürm irtikab ederse, ancak kendi canını ve ev halkını helak eder.

[٤٩] وَأَنَّ جَفْنَةَ بَطْنٍ مِنْ ثَعْلَبَةَ.

[49] Sa'lebe oğullarının bir kolu olan Cefne de Sa'lebe gibidir.

[٥٠] وَأَنَّ لِبَنِي الشُّطْبَةِ مِثْلَ مَا لِيَهُودَ بَنِي عَوْفٍ.

[50] Avf oğulları Yahudileri için geçerli olanların aynısı Şatbe oğulları Yahudileri için de geçerlidir.

[٥١] وَأَنَّ الْبِرَّ دُونَ الْإِثْمِ.

[51] Sadakat, düşmanlıktan hayırlıdır.

[٥٢] وَأَنَّ مَوَالِيَ ثَعْلَبَةَ كَانْفُسِهِمْ.

[52] Sa'lebe'nin mevlaları, onlar gibidir.

[٥٣] وَأَنَّ بَطَانَةَ يَهُودَ كَانْفُسِهِمْ.

[53] Yahudilere dışardan gelip katılmış ve karışmış olanlar, onlar gibidir.

[٥٤] وَأَنَّهُ لَا يَخْرُجُ مِنْهُمْ أَحَدٌ إِلَّا بِإِذْنِ مُحَمَّدٍ.

[54] Onlardan (Yahudiler) hiçbiri Muhammed'in [SAV] izni olmadan çıkmayacaktır. [savaşa, ülke dışına vs.]

[٥٥] وَأَنَّهُ لَا يَنْحَازُ عَلَى ثَأْرِ جُرْحٍ.

[55] Bir yaralamadan dolayı kısas cezasının uygulanmasına engel olunmayacaktır.

[٥٦] وَأَنَّهُ مَنْ فَتَكَ فَنَفْسِهِ إِلَّا مَنْ ظَلَمَ.

[56] Kim fırsat gözeterek ve açıktan cinayet işlerse, kendisini öldürmüş olur. Ancak zulme uğrayan kişi bundan müstesnadır.

[٥٧] وَأَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ أَيْمَنِ هَذَا.

[57] Allah Teala'nın yardımı bu konuda en iyi şekilde hareket edenlerin üzerinedir.

[٥٨] وَأَنَّ عَلَى الْيَهُودِ نَفَقَتَهُمْ وَعَلَى الْمُسْلِمِينَ نَفَقَتَهُمْ.

[58] Savaşta Yahudiler kendi masraflarını, Mü'minler de kendi masraflarını yüklenecelerdir.

[٥٩] وَأَنَّ بَيْنَهُمُ النَّصْرَ عَلَى مَنْ حَارَبَ أَهْلَ هَذِهِ الصَّحِيفَةِ.

[59] Yahudilerle Mü'minler arasındaki yardım, bu sahife sayılanlardan harb halinde olanadır.

[٦٠] وَأَنَّ بَيْنَهُمُ النَّصْحَ وَالنَّصِيحَةَ وَالْبِرَّ دُونَ الْإِثْمِ.

[60] Yine onlar arasında öğüt ve samimiyet esastır. Sadakat, düşmanlıktan hayırlıdır.

[٦١] وَانَّهُ لَا يَأْتِمُ إِمْرُؤُا بِخَلِيفَةٍ.

[61] Hiç kimse, müttefikine düşmanlıkta bulunmayacaktır.

[٦٢] وَأَنَّ النَّصْرَ لِلْمَظْلُومِ.

[62] Yardım, haksızlığa uğrayanadır.

[٦٣] وَأَنَّ الْيَهُودَ يَنْفِقُونَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ مَا دَامُوا مُحَارِبِينَ.

[63] Yahudiler, Mü'minlerle birlikte muharebeye devam ettikleri müddetçe savaş masraflarına katılacaklar.

[٦٤] وَأَنَّ يَثْرِبَ حَرَامٌ جَوْفُهَا لِأَهْلِ هَذِهِ الصَّحِيفَةِ.

[64] Yesrib vadisi, bu sahifeye taraf olanlar için haramdır.

Açıklama: Bazılarına göre burada Medine vadisinin Mekke gibi harem ilan edilmesi söz konusudur.

[٦٥] وَأَنَّ الْجَارَ كَالنَّفْسِ غَيْرَ مُضَارٍّ وَلَا آثِمٍ.

[65] Himaye edilen, hami gibi olup, kendisine zarar verilemez, saldırıdan korunmuştur.

[٦٦] وَأَنَّهُ لَا تِجَارَ حَرَمَةً إِلَّا بِإِذْنِ أَهْلِهَا.

[66] Ahd ve zimmet ehlinin izni dışında hiç kimse ahd ve zimmet ile himaye edilemez.

[٦٧] وَأَنَّهُ مَا كَانَ بَيْنَ أَهْلِ هَذِهِ الصَّحِيفَةِ مِنْ حَدِّثٍ أَوْ اشْتِجَارٍ يُخَافُ فَسَادُهُ فَإِنَّ مَرَدَّهُ إِلَى اللَّهِ وَإِلَى مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

[67] Bu sahifeye taraf olanlar arasında, fesat çıkarmasından korkulan hadise veya ihtilaf olduğu taktirde, ihtilafı giderecek merci' Allah ve Allah'ın Rasulü Muhammed (sav)dır.

[٦٨] وَأَنَّ اللَّهَ عَلَى اتَّقَى مَا فِي هَذِهِ الصَّحِيفَةِ وَابِرِّهِ.

[68] Allah'ın yardımı bu sahifedeki kaidelere uymakta en çok gayret ve sadakat gösterenlerin üzerinedir.

[٦٩] وَأَنَّهُ لَا تِجَارَ قُرَيْشٍ وَلَا مَنْ نَصَرَهَا.

[69] Ne Kureyş ne de Kureyş'e yardım edenler himaye edilecektir.

[٧٠] وَأَنَّ بَيْنَهُمُ النَّصْرَ عَلَى مَنْ دَهِمَ يَثْرِبَ.

[70] Onlar (Mü'minler ve Yahudiler) arasındaki yardımlaşma, Yesribi [Medine] istila etmek isteyen kimselere karşıdır. [ani baskın düzenleyeceklerle karşı]

[٧١] وَإِذَا دُعُوا إِلَىٰ صُلْحٍ يُصَالِحُونَهُ وَيَلْبَسُونَهُ فَإِنَّهُمْ يُصَالِحُونَهُ وَيَلْبَسُونَهُ.

[71] Yahudiler, sulh akdetmeye veya sulh akdine katılmaya davet edildiklerinde, o sulhu akdedecekler veya o sulha katılacaklardır.

[٧٢] وَإِنَّهُمْ إِذَا دُعُوا إِلَىٰ مِثْلٍ ذَلِكَ فَإِنَّهُمْ عَلَىٰ الْمُؤْمِنِينَ إِلَّا مَنْ حَارَبَ فِي الدِّينِ عَلَىٰ كُلِّ إِنْسَانٍ حِصَّتَهُمْ مِنْ جَانِبِهِمُ الَّذِي قَبْلَهُمْ.

[72] Yahudiler, Mü'minleri, bunun bir benzerine davet ettiğinde, din uğrunda savaşanlar müstesna, bu davete katılmaları Mü'minlerin üzerine, güçleri nispetinde hisselerine düşen kadarıyla herkesin üzerine vaciptir.

[٧٣] وَأَنَّ يَهُودَ الْأَوْسِ مَوَالِيَهُمْ وَأَنْفُسُهُمْ عَلَىٰ مِثْلِ مَا لِأَهْلِ هَذِهِ الصَّحِيفَةِ مَعَ الْبِرِّ الْمُخَضِّ مِنْ أَهْلِ هَذِهِ الصَّحِيفَةِ.

[73] Bu sahifedeki taraflara yüklenilen hükümler Evs Yahudilerine ve mevlalarına, bu sahifenin ehli tarafından sadakatle tatbik olunacaktır.

[٧٤] وَأَنَّ الْبِرَّ دُونَ الْإِثْمِ.

[74] Sadakat düşmanlıktan hayırlıdır.

[٧٥] لَا يَكْسِبُ كَاسِبٌ إِلَّا عَلَىٰ نَفْسِهِ.

[75] Kim ne yaparsa, kendisine yapar.

[٧٦] وَأَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ أَصْدَقٍ مَا فِي هَذِهِ الصَّحِيفَةِ وَأَبْرَرَهُ.

[76] Allah Teala'nın zimmeti bu sahifedeki hükümlere sadakat gösteren ve en iyi şekilde uyanların üzerinedir.

[٧٧] وَأَنَّهُ لَا يَحُولُ هَذَا الْكِتَابُ دُونَ ظَالِمٍ أَوْ آثِمٍ.

[77] Bu kitap, zâlim ve suçlu kimselerin muarızıdır.

[٧٨] وَأَنَّهُ مَنْ خَرَجَ آمِنًا وَمَنْ قَعَدَ آمِنًا بِالْمَدِينَةِ إِلَّا مَنْ ظَلَمَ أَوْ أَثِمَ.

[78] Zulmeden ve suç irtikab eden hariç Medine'den çıkan da, Medine'de oturan da emniyettedir.

[٧٩] وَأَنَّ اللَّهَ جَارٌ لِّمَنْ بَرَّ وَاتَّقَىٰ.

[79] Allah Teala, sadakat gösteren ve düşmanlık yapmaktan uzak duran kimseleri himaye eder.

وَمُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ.

Ek-3: Muâhede Hakkında Siyer Kaynaklarında Yeralan Metinler

١- حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، عَنِ الْحَارِثِ بْنِ الْفَضِيلِ، عَنْ ابْنِ كَعْبٍ الْقُرَظِيِّ، قَالَ: لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ، وَادْعَتُهُ يَهُودُ كُلِّهَا، وَكَتَبَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا كِتَابًا. وَأَلْحَقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلَّ قَوْمٍ بِخُلَفَائِهِمْ، وَجَعَلَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُمْ أَمَانًا، وَشَرَطَ عَلَيْهِمْ شُرُوطًا، فَكَانَ فِيمَا شَرَطَ إِلَّا يُظَاهِرُوا عَلَيْهِ عَدُوًّا. (كتاب المغازي للوقدي، غزوة قينقاع، ١٥٣ ص)

1- Rasulullah (sav) Medine'ye geldiği zaman, Yahudilerin hepsiyle musâlaha (موادعة) yaptı. Yahudilerle Kendisi arasında bir kitap yazdı. Rasulullah(sav), bütün kabilelere (قوم), müttefiklerini dahil etti. Kendisi ile Yahudiler arasında sulh tesis etti. Onlara mükellefi-

yetler yükledi. Onlara kendisine düşmanlık yapmalarını şart koşmuştu. (Vakidi)

۲- وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدِمَ الْمَدِينَةَ وَأَهْلُهَا
أَخْلَاطَ- مِنْهُمْ الْمُسْلِمُونَ الَّذِينَ تَجَمَّعُوا دَعْوَةَ الْإِسْلَامِ، فِيهِمْ أَهْلُ
الْحَلَقَةِ وَالْحُصُونِ، وَمِنْهُمْ حُلَفَاءُ لِلْحَيِّينَ جَمِيعًا الْأَوْسِ وَالْخَزِجِ.
فَأَرَادَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ قَدِمَ الْمَدِينَةَ
اسْتِصْلَاحَهُمْ كُلَّهُمْ وَمَوَادَعَتَهُمْ، وَكَانَ الرَّجُلُ يَكُونُ مُسْلِمًا وَأَبُوهُ
مُشْرِكًا [في ث «وبالعكس»] . (كتاب المغازي للوقدي، قتل
ابن الأشرف، ص ۱۵۸)

2- Rasulullah (sav) Medine'ye geldiğinde, halkını karışık olarak bulmuştu. Medine ahalisinden Müslüman olanlar İslam davası etrafında birleşmişlerdi. Medine ahalisi içinde silah ve hisar sahipleri vardı. Medine ahalisinden geriye kalan hepsi Evs ve Hazrec'in mevalisi (anlaşmalısı) durumundaydılar. Rasulullah (sav), Medine'ye geldiğinde, bunların hepsiyle sulh ve muâhede yapmak istedi. Bir adam kendisi Müslüman olduğu halde babası müşrik idi. (Vakidi)

۳- فَفَزَعَتِ الْيَهُودُ وَمَنْ مَعَهَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ، فَجَاءُوا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ أَصْبَحُوا فَقَالُوا: قَدْ طُرِقَ صَاحِبُنَا اللَّيْلَةَ وَهُوَ
سَيِّدٌ مِنْ سَادَاتِنَا قُتِلَ غِيلَةً بِلَا جُرْمٍ وَلَا حَدَثَ عَلَيْنَاهُ. فَقَالَ
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّهُ لَوْ قَرَّ كَمَا قَرَّ غَيْرُهُ مِنْ هُوَ عَلَى
مِثْلِ رَأْيِهِ مَا أُغْتِيلَ، وَلَكِنَّهُ نَالَ مِنَ الْأَذَى وَهَجَانَا بِالشَّعْرِ، وَلَمْ

يَفْعَلْ هَذَا أَحَدٌ مِنْكُمْ إِلَّا كَانَ لَهُ السَّيْفُ» وَدَعَاهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى أَنْ يَكْتُبَ بَيْنَهُمْ كِتَابًا يَنْتَهُونَ إِلَى مَا فِيهِ، فَكُتِبُوا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَهُ كِتَابًا تَحْتَ الْعَذِقِ فِي دَارِ رَمْلَةَ بِنْتِ الْحَارِثِ. فَخَذَرَتِ الْيَهُودُ وَخَافَتْ وَذَلَّتْ مِنْ يَوْمِ قَتْلِ ابْنِ الْأَشْرَفِ. (كتاب المغازي للوقدي، قتل ابن الأشرف، ص ١٦٣)

3- [İbn Eşref'in katlinden sonra] Yahudiler ve onlarla birlikte hareket eden Müşrikler korkuya kapıldılar. Sabah olunca Rasulullah'ın(sav) yanına gelerek : “ Bu gece bizim liderlerimizden olan bir zatın başına kötü şeyler gelmiş, suçsuz olduğu halde suikast ile öldürülmüştür. Biz onu suçsuz olarak biliyoruz.” dediler. Rasulullah (sav) şöyle buyurdu: “O kişi, kendi itikadından olan diğerleri gibi düzgün dursaydı, öldürülmezdi. Fakat o, bize iftira attı, şiiiriyle hicvetti. Bundan sonra sizden böyle şeyler yapan kimse için ancak kılıç var.” Rasulullah (sav), Yahudileri, bu meseleyi bitirecek bir kitap (antlaşma) yazmaya davet etti. Yahudiler, Remle binti el-Haris'in evinde bu töhmetlerin altında ezilerek Rasulullah (sav) ile bu antlaşmayı imzaladılar. Daha sonra Yahudiler, İbn Eşref'in öldürüldüğü günün zilletini, korkusunu hep taşıdılar. (Vakidi)

٤- وَكَانُوا أَشْجَعَ يَهُودَ وَكَانُوا صَاغَةً فَوَادَعُوا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا كَانَتْ وَقْعَةٌ بَدَرُ أَظْهَرُوا الْبَغْيَ وَالْحَسَدَ وَبَذَلُوا الْعَهْدَ وَالْمِرَّةَ. (الطبقات الكبرى لابن سعد، غزوة بني قينقاع، ج ٢،

4- [Beni Kaynuka] Yahudilerin en cesuru idiler. Kuyumculukla uğraşıyorlardı. Ve Rasulullah (sav) ile muâhede (موادعة) yapmışlardı. Rasulullah (sav) Bedir harbini kazanınca düşmanlıklarını ve hasetlerini izhar ettiler. Ahitlerini bozdular. (Tabakat)

۵- وَكَانَ قَدْ وَاْدَعَ حِينَ قَدِمَ الْمَدِينَةَ يَهُودَهَا، عَلَى أَنْ لَا يُعِينُوا عَلَيْهِ أَحَدًا، وَأَنَّهُ إِنْ دَهَمَهُ بِهَا عَدُوٌّ نَصَرُوهُ. فَلَمَّا قَتَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ قَتَلَ بِبَدْرٍ مِنْ مُشْرِكِي قُرَيْشٍ، أَظْهَرُوا لَهُ الْحَسَدَ وَالْبَغْيَ، وَقَالُوا: لَمْ يَلَقَ مُحَمَّدٌ مِنْ يُحْسِنُ الْقِتَالَ، وَلَوْ لَقِينَا لَأَقَى عِنْدَنَا قِتَالًا لَا يُشَبِّهُهُ قِتَالُ أَحَدٍ، وَأَظْهَرُوا نَقْضَ الْعَهْدِ.

(تاريخ الطبري، ذكر وقعة بدر الكبرى، ج ۲، ص ۴۷۹)

5- Rasulullah (sav) Medine'ye geldiği zaman, Yahudilerle; Rasulullah (sav) aleyhine kimseye yardım etmemek ve Medine'ye düşman taarruz ederse, Ona yardım etmek üzere sulh (موادعة) yaptı. Rasulullah (sav), Kureyş müşriklerinden bir kısmını bedirde öldürünce. Yahudiler hasetlerini ve düşmanlıklarını izhar ettiler. Ve Yahudiler: “Muhammed, savaşmayı bilenlerle karşılaşmadı. Bizimle karşılaşsaydı savaşın ne demek olduğunu öğrenirdi. Bizim savaşımız kimseninkine benzemez.” dediler. Ve muahedeyi bozduklarını ilan ettiler. (Taberi)

۶- ثُمَّ وَاْدَعَ الْيَهُودَ وَكُتِبَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُمْ كِتَابٌ صُلْحٍ وَ مُوَادَعَةٍ شَرْطُ فِيهِ لَهُمْ وَعَلَيْهِمْ. (تاريخ ابن خلدون، الهجرة، ج ۲، ص

6- Sonra Rasulullah, Yahudiler ile antlaşma yaptı. Yahudiler ile kendi arasında sulh ve muahede kitabı yazdı. Kitapta, Yahudilere, bazı mükellefiyetler yükledi. Onların lehlerine hükümler koydu. (İbni Haldun)

٧- فَصُلِّ فِي عَقْدِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ الْآلُفَةُ بَيْنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ
بِالْكِتَابِ الَّذِي أَمَرَ بِهِ فَكُتِبَ بَيْنَهُمْ، وَالْمُؤَاخَاةَ الَّتِي أَمَرَهُمْ بِهَا
وَقَرَّرَهُمْ عَلَيْهَا، وَمَوَادَعَتَهُ الْيَهُودَ الَّذِينَ كَانُوا بِالْمَدِينَةِ
وَكَانَ بِهَا مِنْ أَحْيَاءِ الْيَهُودِ بَنُو قَيْنِقَاعَ وَبَنُو النَّضِيرِ وَبَنُو قَرِيظَةَ،
وَكَانَ نَزْوُهُمْ بِالْحِجَازِ قَبْلَ الْأَنْصَارِ أَيَّامَ بَحْتِ نَصْرٍ حِينَ دَوَّخَ بِلَادَ
الْمُقَدَّسِ، فِيمَا ذَكَرَهُ الطَّبْرِيُّ، ثُمَّ لَمَّا كَانَ سَيْلُ الْعَرِمِ وَتَفَرَّقَتْ سَبَا
شَذَرَ مَذَرَ، نَزَلَ الْأَوْسُ وَالْخَزْرَجُ الْمَدِينَةَ عِنْدَ الْيَهُودِ، فَخَالَفُوهُمْ
وَصَارُوا يَتَشَبَّهُونَ بِهِمْ لَمَّا يَرَوْنَ لَهُمْ عَلَيْهِمْ مِنَ الْفَضْلِ فِي الْعِلْمِ
الْمَأْثُورِ عَنِ الْأَنْبِيَاءِ. لَكِنْ مِنَ اللَّهِ عَلَى هَؤُلَاءِ الَّذِينَ كَانُوا مُشْرِكِينَ
بِالْهُدَى وَالْإِسْلَامِ، وَخَذَلَ أُولَئِكَ لِحَسَدِهِمْ وَبَغْيِهِمْ وَاسْتِجَارِهِمْ
عَنْ اتِّبَاعِ الْحَقِّ.

وَقَالَ الْإِمَامُ أَحْمَدُ: حَدَّثَنَا عَفَّانُ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ،
ثَنَا عَاصِمُ الْأَحْوَلُ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: حَالَفَ رَسُولُ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ فِي دَارِ أَنَسِ بْنِ
مَالِكٍ.

وَقَدْ رَوَاهُ الْإِمَامُ أَحْمَدُ أَيْضًا وَالبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ وَأَبُو دَاوُدَ

مِنْ طُرُقٍ مُتَعَدِّدَةٍ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ سُلَيْمَانَ الْأَحْوَلِ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: حَالَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ قُرَيْشٍ وَالْأَنْصَارِ فِي دَارِي.

وَقَالَ الْإِمَامُ أَحْمَدُ: حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ بَابٍ، عَنْ حَجَّاجٍ، هُوَ ابْنُ أَرْطَاةَ، قَالَ: وَحَدَّثَنَا سُرَيْجٌ، ثَنَا عَبَادٌ، عَنْ حَجَّاجٍ، عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَتَبَ كِتَابًا بَيْنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ أَنْ يَعْقِلُوا مَعَاقِلَهُمْ، وَأَنْ يَفْدُوا عَانِيَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَالْإِصْلَاحِ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ.

قَالَ أَحْمَدُ: وَحَدَّثَنَا سُرَيْجٌ، حَدَّثَنَا عَبَادٌ، عَنْ حَجَّاجٍ، عَنْ الْحَكَمِ، عَنْ مِقْسَمٍ، عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ مِثْلَهُ. تَفَرَّدَ بِهِ الْإِمَامُ أَحْمَدُ. وَفِي ((صَحِيحِ مُسْلِمٍ)) عَنْ جَابِرٍ: كَتَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى كُلِّ بَطْنٍ عَقُولَهُ. (البداية والنهاية لابن كثير، ج ٤، ص ٥٥٤-٥٥٥)

7- Rasulullah'ın Muhacirûn ile Ensar Arasında Muhabbeti Tesis Etmek Üzere Yazılmasını Emrettiği Akit ve Onlar için Kararlaştırdığı Kardeşlik ve Medine'deki Yahudilerle Yaptığı Muahede Hakkındaki Bölümdür.

Medine'de, Yahudilerden Benû Kuynuka, Benû Nadîr Benû Kurayza kabileleri yaşamakta idi. Taberi'de⁽⁵⁹⁾ geçtiği üzere; Yahudiler, Ensar'dan önce Buhtunnassar-

(59) Tarihu't-Taberi 1/539.

'ın saltanatında Kudüs'ün tahrib edildiği zaman, Hicaz'a inmişlerdi. Sonra Seylu'l-Arim (Arim seli) olduğu vakit, Sebe halkı dağıldı ve Evs ve Hazrec Medine'ye Yahudilerin yanına geldiler. Onlarla müttefik oldular. Peygamberlerin bakiyesi ilmin faziletlerini Yahudilerde gördükleri için onlara benzemeye çalıştılar. Fakat Allah (cc), müşrik oldukları halde Evs ve Hazrec'e hidayet ve İslam nasip etti. Kıskançlıkları, isyanları ve hakka karşı kibirlenmeleri sebebiyle, Yahudilere, İslam ve hidayet nasip etmedi.

İmam Ahmed b. Hanbel⁽⁶⁰⁾, Enes b. Malik (ra) şöyle dediğini rivayet etti: “Rasullullah (sav), Enes b. Malik'in evinde Muhacirûn ile Ensar arasında antlaşma yaptı.”

Ahmet b. Hanbel, Buhari, Müslim ve Ebu Davud⁽⁶¹⁾ muhtelif tariklerle aynı hadisi rivayet etmişlerdir. Enes b. Malik şöyle rivayet etti: “Rasullullah (sav), evimde Muhacirûn ile Ensar arasında antlaşma yaptı.”

İmam Ahmed b. Hanbel'in⁽⁶²⁾ rivayetine göre: “Rasulullah (sav), Muhacirûn ile Ensar arasında, örfe göre kan diyetini ve esirlerin kurtarmalık akçesini ödemek ve Müslümanların arasını ıslah etmek üzere bir kitap yazdı.”

İmam Ahmed b. Hanbel'in⁽⁶³⁾ rivayetine ve

(60) Müsned, 3/281.

(61) Müsned, 3/111-145-281; Buhari (2294, 6083, 7340); Müslim (2529); Ebu Davud (2926).

(62) Müsned, 2/204 (İsnadı sahih); Müsned, 1/271 (İsnadı sahih).

(63) Müsned, 1/271 (İsnadı sahih).

90● Medine Vesikası Meselesi

Müslim'in⁽⁶⁴⁾ Cabirden rivayetine göre: “Rasulullah (sav), Medine'deki bütün boylar için diyetlerini yazdı.”

Bitti

(64) Müslim (1507).